

LUNDS
UNIVERSITET

Språk- och litteraturcentrum

Översättarutbildningen

EXAMENSARBETE VT 2018

MASTER I ÖVERSÄTTNING

Specialisering i ryska

Att vingla vingligt på osäkra ben

Gerundium och enledade satser i tre svenska
översättningar av en rysk novell

Författare:

Marie Långström

Handledare:

Johanna Lindblad

Sammandrag

I denna uppsats undersöks hur gerundium och enledade satser överförts från en och samma ryska källtext till tre olika svenska måltexter skrivna av tre olika översättare. Källtexten utgörs av Anton Tjechovs novell *Anna na sjeje*, 'En Anna om halsen'. Undersökningen utgår från de kontrastiva skillnader mellan ryska och svenska som torde föranleda explicitering vid översättning av dessa språkdrag, samt det som benämns 'översättningsuniversalier' inom översättningsvetenskapen. Jag använder mig av begrepp från Gideon Toury (interferens, standardisering) och Mona Baker (explicitering, förenkling, normalisering, utslätning) för att beskriva generella tendenser i respektive översättning med avseende på nämnda språkdrag.

Med hjälp av dessa översättningsteoretiska begrepp går det att beskriva generella tendenser hos respektive måltext, men det går också att hitta olika tendenser vid olika språkoperationer. Den generella graden av explicitering i måltexterna är dock lägre än vad som kunde väntas utifrån de kontrastiva skillnaderna språken emellan. Analysen visar också att Tourys och Bakers respektive begrepp med fördel kan användas kompletterande.

Engelsk titel: Gerunds and impersonal constructions in three Swedish translation of a Russian short story

Nyckelord: gerundium, enledade satser, Tjechov, Gideon Toury, Mona Baker, interferens, standardisering, explicitering

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1 Ryskan, svenskan och översättningsteorin	1
1.2 Syfte och frågeställningar	3
2. Teori.....	5
2.1 Gerundium.....	5
2.1.1 Att översätta ryska gerundiumkonstruktioner till svenska	9
2.2 Enledade satser	10
2.2.1 Verbalsatser.....	11
2.2.2 Predikativsatser	12
2.2.3 Nominativsatser	13
2.2.4 Genitivsatser.....	13
2.2.5 Att översätta ryska enledade satser till svenska	13
2.3 Ett kontrastivt perspektiv	15
3. Metod och material.....	17
3.1 Källtexten.....	17
3.2 Översättarna.....	17
3.3 Urval och genomförande.....	18
4. Resultat.....	20
4.1 Gerundium.....	20
4.1.1 Imperfektivt gerundium	20
4.1.2 Perfektivt gerundium	22
4.2 Enledade satser	23
4.2.1 Subjektslösa satser i tredje person plural	23
4.2.2. Upplevare i dativ	25
4.2.3 Övriga enledade satser.....	26
5. Analys	28
6. Diskussion.....	37
6.1 Gerundium.....	37
6.2 Enledade satser	39
6.3 Måltexterna	40
7. Avslutning	41
Källor.....	44
Bilaga	46

1. Inledning

När jag läser rysk litteratur i svensk översättning drabbas jag då och då av hur ett uttryck eller en hel mening kan låta mer som ryska än som svenska. Som om den svenska språkdräkten vore en flortunn slöja som låter det ryska originaluttrycket lysa igenom, skarpt och tydligt. Det har fått mig att fundera över vad det är för egenskaper hos det ryska språket som inte går, eller inte är önskvärda, att anpassa till svenska språknormer. Är vissa drag hos det ryska språket för svåra att översätta, för viktiga att behålla, eller både och? I den funderingen grodde fröet till den här uppsatsen, där jag kommer att undersöka en rysk novell i svensk översättning för att se vad det är som får ryskan att tränga igenom sin svenska språkdräkt och vad som kan göras för att undvika det – ifall det nu är önskvärt.

1.1 Ryskan, svenskan och översättningsteorin

Inom översättningsvetenskapen talar man ibland om språket i översatta texter som ett eget språk, karaktäriserat av en ”ovanlig fördelning av språkdrag”, som Mona Baker, professor i översättningsstudier vid University of Manchester, uttrycker det (Baker 1993 i Øverås 1998:3). Flera forskare har försökt formulera lagar, ibland kallade ’översättningsuniversalier’, för att beskriva egenskaperna hos det översatta språket. Anthony Pym, professor i översättning vid universitetet Rovira i Virgili, Tarragona, sammanfattar de fyra huvudpunkterna i Bakers sammanställning över dessa egenskaper: *explicitation* (explicitering), *simplification* (förenkling), *normalization* (normalisering) och *leveling out* (utslätning) (Pym 2008:317).

Explicitering beskriver Baker som ”an overall tendency to spell things out rather than leave them implicit” (Baker 1996:180). Även exempelvis Shoshana Blum-Kulka (1986:292) skriver om explicitering och menar att det sannolikt är ett resultat av översättningsprocessen i sig; eftersom översättare är tvungna att tolka källtexten för att förstå den och kunna uttrycka de nödvändiga sambanden kommer explicitering alltid att förekomma i översättningar oavsett språkpar. *Förenkling* innebär bland annat lägre lexikal densitet och diversitet, kortare meningar och en tendens att förtydliga genom att undvika att överföra eventuell mångtydighet från källtexten. *Utslätning* innebär att variabler som meningslängd och lexikal diversitet blir mer genomsnittliga jämfört med individuella originaltexter på målspråket. *Normalisering* kallas tendensen att i hög, till och med överdriven, grad anpassa texten efter målspråksnormer, exempelvis genom att undvika ogrammatiska eller ofullständiga satser.

Pym (2008:315) driver tesen att dessa föreslagna "universalier" egentligen är olika aspekter av ett och samma fenomen; de är alla medel för att förtydliga, förenkla och målspråksanpassa. Begreppen överlappar även varandra, i synnerhet explicitering och förenkling. Pym (2008:320) menar också att Bakers fyra begrepp kan samlas under ett överordnat begrepp, nämligen 'standardisering'. Teorin om ökad standardisering förknippas främst med Gideon Toury och innebär att en översättare väljer ett ord eller uttryck som är vanligt i målspråket hellre än att välja en motsvarighet på mer textspecifik nivå. Resultatet kommer med andra ord att bli en måltextmotsvarighet i första hand anpassad efter målspråksstandard, med mindre hänsyn till det specifika källtextuttryckets form och funktion (Toury 2012:304-305).

Den andra tendensen hos översatt språk som Toury (2012) presenterar tycks vara en som leder måltexten i motsatt riktning, nämligen *interferens*. Toury menar att vissa element från källtexten tenderar att "tvinga sig på" översättaren och överförs till måltexten: oavsett hur väl översättaren hanterar texten som ett helhetligt budskap och undviker ord-för-ord-översättning, så kommer hen oundvikligen att till viss grad vara beroende av källtexten och dess språkliga uppbyggnad. Generellt, menar Toury (2012:312), innebär större hänsyn till källtextens komposition också en högre grad av interferens. Han vänder sedan på formuleringen till en användbar hypotes: ju mer en översättning visar tecken på interferens, desto mer har källtextens komposition sannolikt tagits hänsyn till i översättningsprocessen. En vanlig missuppfattning som ofta leder till generaliseringar kring interferens är att den förekommer i högre utsträckning hos mindre erfarna översättare som tenderar att hålla sig alltför nära källtexten, medan mer erfarna översättare lägger större vikt vid texten som helhet än dess specifika språkliga element. Även om en sådan utvecklingskurva går att se hos de flesta översättare så är det viktigare att se till de normer som styr översättarens arbete vid den givna tidpunkten, anser Toury (2012:313).

Pym (2008:324) föreslår att både standardisering och interferens kan vara resultat av översättarens riskminimering: valet faller antingen på ett generiskt alternativ som konventionen erbjuder eller på det alternativ som källtexten för med sig, och dessa tendenser kan synas på olika nivåer i texten och alltså förekomma sida vid sida.

Utöver den explicitering vi kan vänta oss som ett resultat av översättningsprocessen i sig finns även strukturella skillnader mellan ryska och svenska som föranleder explicitering vid översättning: svenskan är ett i hög grad analytiskt språk medan ryskan är mer syntetisk (Englund Dimitrova 2005:160). Det innebär att svenskan i högre utsträckning använder ordföljd och formord för att förmedla grammatiska och semantiska relationer som ryskan istället förmedlar morfologiskt (Teleman 1999: 23). Englund Dimitrova (2005:166) hänvisar till Weiss (1993) som beskriver hur ryskan ofta lämnar både grammatisk och lexikal information implicit,

och hon beskriver kontrastiva skillnader med avseende på bland annat kohesion, språkliga sambandsmarkörer: exempelvis är både samordning och underordning utan konnektiv vanligt förekommande i ryskan, vilket ofta motiverar explicitering vid översättning till svenska (Englund Dimitrova 2005:159-160). Sådana skillnader mellan ryska och svenska kan delvis förklaras av olika syn på det kommunikativa ansvaret: ryskan är ett språk som präglas av mottagaransvar medan exempelvis svenskan i högre grad präglas av avsändaransvar, där uppgiften ligger på avsändaren att exempelvis uttrycka sambandsmarkörer och undvika mångtydighet. Även ryskans jämförelsevis fria syntax, där inte minst avsaknaden av subjekts- och finitivång spelar stor roll, lägger ett större ansvar på mottagaren att tolka texten (Schmidt 2010:19). Om ryskan som präglad av mottagaransvar skriver även exempelvis Matthew McCool i *Writing around the world: a guide to writing across cultures* (2009:102).

1.2 Syfte och frågeställningar

Utgångspunkten för den här uppsatsen är att de ”universalier” för översättningsspråk jag redogjort för ovan inte är mer än idéer i behov av vidare utforskning (en tanke som exempelvis Pym 2008:315 utvecklar). Som en del av den utforskningen vill jag applicera dessa idéer på resultaten från den här studien. Jag kommer att undersöka hur tre olika översättare av samma måltext hanterat överföringen av ryskans enledade satser och gerundiumkonstruktioner, två språkdrag som jag redogör för i teoriavsnittet nedan. Källtexten är Anton Tjechovs novell *Anna na sjeje* (En Anna om halsen), och de respektive måltexterna är skrivna av Asta Wickman (1955), Stefan Lundin (1982) och Bengt Samuelson (2017). Syftet är att med hjälp av de översättningsteoretiska begreppen ovan belysa olika tillvägagångssätt för översättning av gerundium och enledade satser och diskutera vad de olika valen kan få för effekt på texten. Just dessa två språkfenomen är valda för att de kan antas föranleda explicitering vid överföring till svenska och belyser kontrastiva skillnader mellan ryska och svenska. Även Tourys och Bakers övriga begrepp kan användas för att beskriva i vilken grad och på vilka sätt måltexterna anpassats till målspråksstandard vid överföring av dessa språkdrag.

De föregivet universella drag hos översatt språk som jag redogjort för i den här inledningen är i stort desamma som ofta nämns i översättningsvetenskapliga sammanhang, exempelvis i *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (306-309). Det finns även forskare som ger en mer finkalibrerad indelning av de översättningsgtypiska dragen, exempelvis Chesterman (2001:8). Det primära syftet med den här undersökningen är emellertid inte att göra någon djuplodande analys av de översättningsteoretiska begreppen utan att undersöka strategier för

översättning av två ryska språkdrag till svenska. Tourys och Bakers begrepp kommer därför i första hand att användas som verktyg för att beskriva ingreppen som översättarna av de aktuella måltexterna gjort.

Utifrån uppsatsens syfte har jag formulerat följande två frågeställningar:

1. Vilka strategier har Asta Wickman, Stefan Lundin och Bengt Samuelsson använt vid översättning av gerundium och enledade satser i sina översättningar av Anton Tjechovs novell *Anna na sjeje*?
2. Hur kan Tourys och Bakers översättningsteoretiska begrepp användas för att beskriva de tre måltexterna?

2. Teori

I det här kapitlet kommer jag att redogöra för de två ryska språkdrag som den här undersökningen omfattar: gerundium och enledade satser. Jag kommer att göra en genomgång av de underkategorier av respektive språkdrag som är relevanta för studien och förklara hur de används. Till sist kommer jag att ur ett kontrastivt perspektiv diskutera deras olika svenska översättningsmöjligheter.

2.1 Gerundium

Ryskans gerundium, *deepritjastije*, är en oböjlig steltnad participform som används som adverbial satsförkortning (Fält 2004:163). Gerundium är en grammatisk kategori som saknas i svenskan. Termen 'gerundium' är tagen från latinsk grammatik och förknippad med delvis andra funktioner än ryskans *deepritjastije*, varför andra benämningar ibland används. Lingvisten Martin Haspelmath använder begreppet *converb* i sin beskrivning av det han definierar som "a nonfinite verb form whose main function is to mark adverbial subordination" (Haspelmath 1995:3). Även Schmidt (2005) använder *converb* i sin avhandling om översättning mellan ryska och svenska. *Verbal adverbs* är en annan synonym som bland andra Terrence Wade (2000:385) och Haspelmath (1995) anger i sina beskrivningar. Jag kommer dock att hålla mig till 'gerundium' i den här uppsatsen eftersom det är den vedertagna benämningen på svenska.

Sandra Birzer (2010), som genomfört en av de största undersökningarna av gerundiumkategorin på senare år, menar att gerundium i första hand ska ses som en infinit verbform som är syntaktiskt avhängig huvud verbet utan att påverka dess valens. Även Schmidt (2005) framhäver i första hand funktionen:

Converb constructions are subordinate, embedded phrases that specify circumstances for the super-ordinate sentence (Schmidt 2005:11).

Ryskans gerundium kan ha många olika funktioner och det råder viss oenighet bland forskarna om vilka betydelser det kan förmedla och inte. Det som står klart är att gerundium varken kan uttrycka absolut tid eller tidsrelation till talsituationen, utan enbart en relation till satsens huvudverb. Gerundium verbet får med andra ord sin betydelse av kontextuella faktorer, som huvudverbets semantik och aspekt samt den övriga satsens semantik och syntax. Det finns två gerundiumformer: imperfektivt gerundium som bildas av presensstammen i imperfektiva verb,

och perfektivt gerundium som bildas av preteritumstammen i perfektiva verb¹. Den grundläggande definitionen av denna grammatiska kategori är att imperfektivt gerundium markerar en handling som är samtidig med satsens huvudverb, medan perfektivt gerundium markerar en handling som föregår huvudverbet. Huvudverbet och gerundiumverbet syftar på samma subjekt. Gerundiumverbet kongruensböjs inte. Det finns även gerundier som blivit till fasta uttryck, såsom adverbena *нехотя* ('motvilligt') och *молча* ('tigande', 'tyst') och prepositionen *спустя* ('efter').

Nedan ger jag några exempel på enkla gerundiumkonstruktioner. Eftersom ryskans gerundium har en ekvivalent i engelskans *ing*-form ger jag för tydlighetens skull även engelska översättningar av exempelsatserna, som är tagna ur Wade (2000):

Imperfektivt gerundium:

Он сидит, плача
On sidit, platja
Han-NOM sitta-PRES, gråta-IMP.GER

Eng: *He sits weeping.*

Perfektivt gerundium:

Сев, он заплакал
Sev, on zaplakal
Sätta.sig-PRET.GER, han börja.gråta-PST-SING-MASK

Eng: *Having sat down, he started crying.*

Det imperfektiva gerundiumverbet i exemplet ovan uttrycker alltså simultanitet i förhållande till huvudverbet, medan det perfektiva gerundiet uttrycker anterioritet. Gerundiets markering av tidsrelationer är den funktion som oftast framhävs, och många forskare anser det vara dess primära funktion (Zorikhina-Nilsson 2001:143-144). Birzer (2010:43) påpekar dock att oenighet råder även här, och att många anser tidsförhållanden vara likvärdiga andra betydelser hos gerundiet. Exempelvis inleder Wade (2000:390) sin beskrivning så här:

Gerunds replace co-ordinate clauses or adverbial clauses of time, manner, cause, condition etc.

---

¹ Ryska verb förekommer i par, där det ena tillhör imperfektiv (ofullbordad) aspekt och det andra perfektiv (fullbordad) aspekt. Imperfektiva verb används i presens, samt i preteritum och futurum för att ange oavslutade eller upprepade handlingar. Perfektiva verb används inte i presens, men däremot i preteritum och futurum för att ange momentana händelser samt avslutade och resultativa händelser.

Även Zorikhina-Nilsson (2001) lyfter fram fler funktioner hos ryskans gerundium utöver den temporala. Gerundiumverbet kan till exempel ha en kausal relation till huvudverbet eller fungera som en karaktärisering av huvudverbets handling. Nedan ett exempel från Wade (2000:390):

He ponyav   *вопроса, она растерялась*
 Ne ponjav   voprosa, ona rasterjalas
 Inte förstå-GER.PERF fråga-GEN, hon bli.förvirrad-PST-FEM

I denna mening fyller gerundiumverbet en kausal funktion: 'Hon blev förvirrad eftersom hon inte förstod frågan'.

Akimova & Kozintseva (1987) ger en ingående redogörelse för gerundiets olika funktioner. De skiljer mellan betingade och obetingade relationer mellan gerundiumverbet och huvudverbet. En betingad relation kan vara t.ex. temporal (simultan eller anterior), kausal eller koncessiv. Betingning innebär att gerundiumverbet betingar huvudverbet.

Tidsmässig betingning förekommer oftast i de gerundiumkonstruktioner där gerundiumverbet är tema. Vid betingad simultanitet genomförs huvudverbets handling under tiden som gerundiumhandlingen pågår eller så utgör gerundiumverbets handling de yttre tidsramarna till huvudverbets handling. Andra typer av situationsmässig betingning kan också råda; det handlar ofta om att gerundiumverbets betydelse på något vis implicerar huvudverbets betydelse, utan att det för den sakens skull är en orsak till det, som i detta exempel från Akimova & Kozintseva (1987:268):

Я, боля   *ангиной, лежал*   *на нарах*
 Ja, boleja   anginoj, lezjal   na narach
 Jag, vara.sjuk-GER.IMP halsfluss-INSTR, ligga-PST-MASK på brits-LOK

Sv: "Jag var sjuk och låg i sängen".

En annan indikation på en betingad tidsrelation är att det förekommer någon typ av tidsangivelse i satsen. Även den semantiska relationen mellan gerundiumverb och huvudverb är av betydelse.

Betingad anterioritet innebär att huvudverbets handling antingen är betingad av gerundiumverbets slutförande eller resultat, eller att gerundiumverbets handling medför ett resultat som möjliggör huvudverbets handling. Ett exempel från Wade (2000:391):

Написав   *письмо, он лег*   *спать*
 Napisav   pismo, on ljog   spat
 Skriva.färdigt-GER.PERF brev, han lägga.sig-PST-MASK sova

Sv: "När han skrivit färdigt brevet lade han sig att sova".

Orsaksbetingning uttrycks oftast av konstruktioner där gerundium verbet är perfektivt och uttrycker en förändring i subjektets inre tillstånd (bli glad/arg, bestämma sig), perfektiva eller imperfektiva gerundier av upplevelseverb (höra, se, inse, tänka), känslor (vara rädd, känna oro) eller avsikt (avse, hoppas). Sådana gerundiumverb fungerar som en motivering till huvudverbets handling. Orsaksbetingning råder även när huvud verbet uttrycker ett känslotillstånd och gerundium verbet är orsak till det tillståndet (modifierat exempel från Akimova & Kozintseva 1987:270):

<i>Он удивился,</i>	<i>услышав</i>	<i>звук</i>
On udiviljsia,	uslysjav	zvuk
Han bli.förvånad-PST-MASK,	få.höra-GER.PERF	ljud-ACK

Sv: "Han blev förvånad när han hörde ljudet", "Han blev förvånad av att höra ljudet"

I obetingade relationer råder en högre grad av autonomi mellan de två verben. I en obetingad tidsrelation kan de två verbhandlingarna vara orienterade till samma tidsperiod men den ena handlingen beror inte nödvändigtvis på den andra.

På ryska är ett perfektivt gerundium parafraserbart med en med-fras när det betecknar resultativt tillstånd hos en kroppsdel. Sådana konstruktioner översätts ofta med just med-fraser på svenska, t.ex. 'Hon gick med huvudet hängande' där 'hängande' i den ryska källtextmeningen uttrycks med ett perfektivt gerundium som betecknar tillståndet hos huvudet efter att subjektet gjort den rörelse som fått det att hänga.

I en obetingad relation kan gerundium verbet ofta fungera som en karaktärisering eller konkretisering av huvudverbets handling. Gerundium verbet kan exempelvis beskriva på vilket sätt någon tillbringar sin tid ('Han satt uppe hela natten spelandes kort/och spelade kort') eller på vilket sätt någon går ('Hon gick haltande') eller pratar ('Barnet pratade stammande'). Även sådana konstruktioner är ibland parafraserbara med med-fraser ('Barnet pratade med stamning').

Som vi ser är det många faktorer som avgör vilken eller vilka betydelser som kan tolkas in i en gerundiumkonstruktion. Ofta kan ett gerundiumverb fylla flera funktioner samtidigt. Schmidt skriver så här:

Apart from a temporarily specifying function, the converb can modify the finite verb as to how the action is performed, thus combining these two properties, i.e. the converb can specify circumstances of *when* and *how* for the matrix clause simultaneously. All these

components collaborate to form an intricate set of conditions for the specific relation between the actual converb and its matrix clause (Schmidt 2005:13).

Även Akimova & Kozintseva (1987) och Birzer (2010) påpekar att flera funktioner ofta sammanfaller i en gerundiumkonstruktion. I meningen nedan (ur Birzer 2010:41) kan gerundiumverbet sägas uttrycka anterioritet i förhållande till huvudverbet samtidigt som det för handlingen framåt:

<i>Покинув</i>	<i>родину,</i>	<i>он поселился</i>	<i>в Америке.</i>
Pokinuv	rodinu,	on poselilsia	v Amerike
Lämna-GER.PERF	hemland-ACK,	han bosätta.sig-PST-MASK	i Amerika-LOK

Sv: "När han lämnat sitt hemland bosatte han sig i Amerika".

2.1.1 Att översätta ryska gerundiumkonstruktioner till svenska

Det finns många sätt att översätta ryskans gerundium till svenska. Schmidt (2005:16) påpekar att grammatikorna ofta bara tar gerundiernas temporala funktion i beaktande och att deras översättningsförslag därför bara täcker en del av deras breda betydelsespektrum. Hon anser att varje gerundium måste bedömas enskilt för att hitta den bästa översättningsmotsvarigheten.

Den semantiskt och syntaktiskt närmaste svenska motsvarigheten är presensparticip som apposition, även om det har begränsat användningsutrymme i modern svenska (Zorikhina-Nilsson 2001:145). Det anges emellertid som lämplig motsvarighet i många grammatikor, exempelvis i Erik Fälts *Kort rysk grammatik* (2004:164): 'Viktor gick omkring i parken, läsande en tidning'.

Enligt Haspelmath (1995:11) översätts det han kallar *converbs* ofta med samordnade satser på språk som inte använder denna kategori. Flera undersökningar som gjorts av översättningar mellan svenska och ryska med avseende på gerundier stödjer det påståendet. I Zorikhina-Nilssons (2001) undersökning av vilka syntaktiska konstruktioner i svenska originaltexter som översätts till ryska gerundier visar det sig att 36,9% av de svenska originalsatserna är samordnade satser, 17,8% temporala bisatser, 6,8% satser med prepositionen *med*, 5,4% med prepositionen *utan* och 3,3% presensparticip. I Mellquists (2016) undersökning av översättningar i båda riktningar mellan ryska och svenska är siffrorna snarlika: 33% samordningar, 26% bisatser och 19% prepositionsfraser från ryska till svenska; 29% samordningar, 23% bisatser och 19% prepositionsfraser från svenska till ryska.

Enligt Teleman (1999:879) är två led samordnade med konjunktionen 'och' att betrakta som en helhet i förhållande till den omgivande texten, och betydelsen hos båda leden gäller

samtidigt. I den bemärkelsen kan samordningar sägas förmedla betydelsen hos imperfektiva gerundium som står i en betingad simultanitetsrelation till huvud verbet. I en samordning kan emellertid båda leden anses vara huvudled (Trask 1993:63 citerad i Englund Dimitrova 2005:162), vilket gör att det gerundiumverb som översatts med ett till huvud verbet ”likvärdigt” finit verb inte står i samma beroendeställning till huvud verbet som i källtexten, utan får en mer framträdande roll.

Exempelmeningen från Teleman (1999:886) ’Niklas sjunger och spelar gitarr’ kan tolkas som att Niklas sjunger och spelar gitarr samtidigt, och det ena verbet i satsen skulle då kunna översättas med imperfektivt gerundium på ryska. Den svenska meningen kan emellertid också fungera som en allmän beskrivning av vad Niklas gillar att göra på fritiden, och då finns det inte nödvändigtvis någon koppling mellan de två verben, bortsett från deras semantik. I ett sådant fall hade den svenska meningen inte kunnat översättas med en rysk gerundiumkonstruktion, utan hade översatts med samordning.

Hur de samordnade verbens eller verbfrasernas inbördes relation ska tolkas beror emellertid på ytterligare faktorer, som tempus, aktionsart och semantik. Hade just exempelmeningen ovan stått i preteritum (’Niklas sjöng och spelade gitarr’) hade samma tolkningar som i presens varit aktuella. En text i preteritum markerar ofta narrativ tidsföljd, vilket innebär att ”textens ordning avspeglar händelsernas ordning” (Teleman 1999:226). På grund av verbens durativa aktionsart och semantiska innehåll hade meningen troligen inte tolkats som en sekvenskedja. Däremot hade meningen (modifierad från Teleman 1999:224) ’Anna tappade glaset och skrek till’ tolkats som en sekvenskedja på grund av verbens delimitativa aktionsart och det faktum att den första händelsen rimligtvis utgör en orsak till den andra. Meningen hade kunnat översättas med en perfektiv gerundiumkonstruktion och är ett exempel på hur ett perfektivt gerundium kan förmedla anterioritet, kausalitet och föra handlingen framåt på samma gång.

2.2 Enledade satser

En fullständig sats på svenska definieras som ett yttrande som innehåller subjekt och finit verb. I ryskan förekommer satser som saknar antingen subjekt eller finit verb, i vissa fall både och, men som ändå anses vara fullständiga. Dessa kallas för enledade (ibland ettledade) satser och benämns efter huvudordets tillhörighet (Nilsson 1981:42). Nedan går jag igenom de enledade satstyper som är aktuella för den här undersökningen.

2.2.1 Verbalsatser

En vanligt förekommande satstyp i verbalklassen har ett verb böjt i tredje person plural som inte hänvisar till något bestämt subjekt. Denna konstruktion används ofta när agenten är någon form av auktoritet (Wade 2000:329). Wade ger exempel på hur meningen 'Jag blev arresterad' skulle uttryckas på ryska (i preteritum är pluralformen gemensam för 1, 2 och 3 person):

Меня   задержали
Menja   zaderzjali
Jag-ACK   arrestera-PST-PL

På liknande sätt kan konstruktionen användas i offentliga påbud, till exempel en skylt med texten 'Rökning undanbedes' (exempelmening från Wade 2000:330):

Просят   не курить
Prosiat   ne kurit
Be-PRES-3.PL   inte röka-INF

Konstruktionen används också när agenten helt enkelt är okänd eller oviktig, och kan användas om agenter i både singular och plural. Wade (2000:330) ger följande exempel:

Тебя   ждут
Tebja   zjdut
Du-ACK   vänta-PRES-3.PL

Sv: 'Man väntar på dig', 'De väntar på dig', 'Det är någon som väntar på dig'

Den tilltalade får reda på att någon eller några väntar på vederbörande, men inte vem det är, eller hur många personer det rör sig om.

En annan sorts verbalsats har ett verb i tredje person singular neutrum (genus markeras när verbet står i preteritum). En sådan sats kan ha ett logiskt subjekt som ofta betecknar något slags yttre kraft och som anges i instrumentalis (Nilsson 1981:45):

Труп   унесло   рекой
Trup   uneslo   rekoj
Lik-ACK   föra.bort-PST-NEUTR   flod-INSTR

Sv: 'Liket fördes bort av floden'

I en annan vanligt förekommande konstruktion uttrycks känslor, önskingar och intryck, och upplevaren, det logiska subjektet, står i dativ. Följande exempelmening meddelar att 'Min bror tycker om att dansa' (Wade 2000:120):

Брату   нравится   танцевать
Bratu   nraivitsa   tantsevat
Bror-DAT   behaga-PRES   dansa-INF

Ett annat verb som ofta används opersonligt är *казаться*, som betyder 'verka', 'tyckas', 'ge intryck av'. Det kan ha ett logiskt subjekt i dativ men kan också förekomma utan:

Мне	кажется,	он	устал
Мnje	kazjetsa,	on	ustal
Jag-DAT	verka-PRES-SING,	han-NOM	trött-MASK

För att följa ryskans syntax och behålla upplevelsen, i det här fallet 'jag', i objektsform, skulle en svensk översättning kunna lyda 'Det tycks mig som om han är trött'. Troligare är dock att en aktiv sats skulle användas: 'Jag tror att han är trött'. Utan logiskt subjekt får satsen en mer allmän betydelse: 'Det verkar som att han är trött' eller 'Han verkar trött'.

2.2.2 Predikativsats

Huvudledet i denna satstyp är ett predikativ som betecknar tillstånd hos människor eller i omgivningen. Huvudledet är till formen ett adjektiv i neutrum kortform och kan uppträda ensamt eller med adverbiala determinanter (Nilsson 1981:47):

Холодно.
Cholodno.
Kall-NEUTR-KORT

Sv: 'Det är kallt'

Huvudledet kan också ha ett logiskt subjekt i dativ. Wade (2000:120) ger exempelmeningen 'Eleven har tråkigt':

Ученику скучно
Utjeniku skutjno
Elev-DAT tråkig-ADV-NEUTR-KORTF

Predikativen kan också bilda sammansatta predikat tillsammans med ett verb i infinitiv. I sådana konstruktioner ingår ofta predikativ med modal betydelse. En sådan sats kan innehålla ett logiskt subjekt i dativ (exempel från Norstedts ryska ordbok 2006:311):

Мне	надо	отдохнуть
Мnje	nado	otdochnut
Jag-DAT	man.måste	vila-INF

Satsen ovan kan också förekomma utan subjektsreferens och har då en mer allmän betydelse: 'Man måste vila' eller 'Det är viktigt att vila'.

2.2.3 Nominativsatser

Huvudord i en nominativsats är en nominalfras, vars främsta funktion är att beteckna existensialitet (Nilsson 1981:50):

Зима.
Zima.
Vinter-NOM.

Sv: 'Det är vinter'

Ordet 'vot' kan spela en utpekande funktion i nominativsatser och fungera som en ersättning för 'här finns', 'här har vi' eller liknande (Wade 2000:258):

Вот мой дом
Vot moj dom
Här mitt hus-NOM.

Möjliga svenska översättningar skulle alltså kunna vara 'Här är mitt hus', där 'hus' fortsatt är subjekt, eller möjligen predikativ, eller 'Här har vi mitt hus', där 'hus' i stället får objektsfunktion.

2.2.4 Genitivsatser

Till nominativsatserna räknar Nilsson (1981:50) även genitivsatserna. Sigurdsson (1989:14) räknar dem som en egen kategori, om än väldigt närliggande nominativsatserna; huvudordet i en genitivsats är en nominalfras som är förenad med en negation eller kvantitetsbeteckning och därför står i genitiv (Nilsson 52-53):

Кругом ни души
Krugom ni dusji
Runtomkring inte.en.enda själ-GEN

Sv: 'Runtomkring fanns inte en själ'

2.2.5 Att översätta ryska enledade satser till svenska

Många av de satstyper som tagits upp i det här avsnittet saknar grammatiskt subjekt och är så kallade opersonliga satser. Det är dock inte avsaknaden av subjekt i sig som gör satsen opersonlig, utan att huvudorden i satserna inte tillåter nominativ och alltså inte kan ta något grammatiskt subjekt. I de fall när det logiska subjektet står utskrivet i en opersonlig sats står det i ett annat kasus än nominativ och är alltså inte grammatiskt subjekt (Archipova 2015:7).

Zorikhina-Nilsson (2010:108) menar att den opersonliga konstruktionen uttrycker något typiskt för den ryska språkliga världsbilden. När det logiska subjektet framstår som upplevare istället för agent framhävs ödets makt och subjektets avsaknad av kontroll. Sådana uttryck översätts ofta med aktiva konstruktioner på svenska, skriver Zorikhina-Nilsson.

Ryskans avsaknad av subjektstvång gör att den som översätter en rysk text till svenska blir tvungen att välja ett subjekt att markera subjektplatsen med i de måltextmeningar som inte har någon subjektsmotsvarighet i källtextmeningen. Den uppgiften är främst aktuell vid predikativsatser och verbalsatser där verbet står i tredje person plural. Vid översättning av nominativsatser är ofta tillägg av finit verb aktuellt, eftersom det är det som krävs för att skapa en fullständig svensk sats av de ryska nominativsatserna. Beroende på nominativfrasens semantik och funktion kan det emellertid också bli aktuellt med ett expletivt subjekt, platshållarssubjekt. Oftast används *det*, men förekommande varianter är också *här* och *där*, då ofta med bibehållen rumsbetydelse (Teleman 1999:54). Expletivt *det* används ofta i satser med opersonligt predikat som betecknar en tidpunkt, tillstånd eller händelse, exempelvis '*Det mörknar*', '*Det är mörkt*', '*Nu är det höst*' (Teleman 1999:58-59).

Expletivt *det* används också i passiva satser, både med transitiva och intransitiva verb, som saknar referentiellt subjekt men har underförstådd mänsklig agens. När ett intransitivt verb förekommer med expletivt *det* avser satsen ofta "flera samtidigt aktioner av det slag som verbet anger eller aktioner som följer på varandra i tid (iterativ betydelse)" (Teleman 1999:371). Vid transitiva verb är objektet ofta innehållsobjekt och har svag referentialitet ('Här säljs det bara färskt bröd'), eller så är objektet en postponerad nominal bisats ('Det sägs att man inte ska dricka när man känner sig nere') (Teleman 1999:371-372). På samma sätt saknas referentiellt subjekt i många av ryskans enledade satser.

En rysk predikativsats som deklarerar: *Холодно*. (bokst. 'Kallt.') skulle sannolikt översättas 'Det är kallt.'. I översättningen tillkommer då ett expletivt subjekt, 'det', och kopulaverbet 'är', som sällan skrivs ut i presens på ryska (Wikland 1974:154). Läger man till ett logiskt subjekt i dativ (*Мне холодно*, bokst. 'Mig kallt') skulle det logiska subjektet troligtvis göras om till nominativ och på så vis även ta rollen som grammatiskt subjekt i en svensk översättning: 'Jag fryser'. I en sådan översättning har även ett lexikalt ingrepp gjorts för att ryskans predikativ ska kunna göras om till finit verb.

Man definieras i Teleman (1999:393) som en "indefinit generisk motsvarighet till definitiva personliga pronomen". Det används i generiska yttranden om personer i allmänhet, liksom i yttranden om en textuellt eller situationellt avgränsad mängd referenter. *Man* kan också ha en mer vag referens och snarast fungera som platshållare för ett subjekt som av någon anledning

inte preciseras närmare (Teleman 1999:394-395). Användningen av *man* tycks enligt den definitionen korrelera med ryskans subjektlösa satser i tredje person plural. Lennart Wikland (1974:97) har i sin redogörelse för enledade satser rubricerat ett helt avsnitt med *Motsvarigheter till svenska pronomenet 'man'*, vilket säger något om hur vedertagen den motsvarigheten är i sammanhanget. Även Erik Fält (2004:172) menar att "Det vanligaste sättet att uttrycka 'man' på ryska är med 3 person plural av verbet utan något utsatt subjekt". Även till de modala predikativsatserna anger Fält (2004:173) 'man' som standardmotsvarighet.

Resultaten från Sanna Skärlunds undersökning i avhandlingen *Man, en och du. Generiska pronomen i svenskans historia* (2017) visar att andelen 'man' är 2,3 promille i de äldre svenska romaner som ingår i studien. I romaner från 1980-1981 var andelen 3,4 promille, alltså något högre. Skärlunds undersökning innefattade emellertid grafordet 'man' och därmed även substantivet, inte bara pronomenet.

I Teleman (1999) definieras även *folk* som generiskt pronomen, även om det kan ta attribut och fungera som korrelat. Det är också något mer specifikt än *man* tack vare sitt inneboende grammatiska numerus (Teleman 1999:393).

2.3 Ett kontrastivt perspektiv

De enledade satstyper jag tagit upp i det här kapitlet är av många olika slag. Gemensamt för dem är att de strukturella skillnaderna mellan käll- och målspråk tvingar översättaren att göra expliciteringar i satsernas måltextmotsvarigheter. Som Archipova (2015:6) skriver, så är studier av ryska enledade satser i svensk översättning ett sätt att studera skillnader i syntax mellan de två språken. Hon understryker att enledade satser ser olika ut i olika språk, och det vi har sett i den teoretiska genomgången ovan är att ryskan har fler möjligheter än svenskan att skapa sådana satser tack vare kasussystemet och avsaknaden av subjeks- och finittvång, vilket är aspekter av dess syntetiska karaktär. Böjningen hos ryska verb förmedlar information om dess agent, medan den informationen inte finns i svenska verb, vilket är en av orsakerna till svenskans subjektstvång. Överättningsvetenskapligt är det dessutom intressant att studera vilken semantisk tyngd som ligger i de respektive översättarnas expliciteringar. Ett expletivt subjekt signalerar att utföraren av en handling är oviktig eller okänd; därför är det intressant att undersöka vad som händer med satsen, och texten som helhet, ifall översättaren väljer att fylla subjeksplatsen med ett referentiellt subjekt.

Behovet av explicitering gäller även vid överföring av de ryska gerundiumkonstruktionerna. En aspekt av kontrasten mellan den mer analytiska svenskan och den mer syntetiska ryskan är

att svenskan saknar en grammatisk kategori som motsvarar gerundium (bortsett från det begränsade utrymmet för presensparticip i apposition). Därför behöver en svensk översättare lägga till olika typer av konnektiv, och på så vis explicitera, för att förmedla gerundiumkonstruktionens innebörd. Som vi sett tidigare i teoriavsnittet uttrycks förhållandet mellan verben i en rysk gerundiumkonstruktion nästan alltid med någon form av konnektiv på svenska: en konjunktion (*och*), subjunktion (*medan, när*) eller preposition (*med, utan, efter*). Det kan även bli aktuellt att göra tillägg i form av hjälpverb eller verbpartiklar för att förmedla aspekt och aktionsart hos verben i en gerundiumkonstruktion, vilket kan påverka hur verbens inbördes relation förmedlas; på ryska är den informationen istället morfologiskt markerad.

3. Metod och material

I det här avsnittet gör jag först en kort genomgång av källtexten som jag hämtat samtliga exempelsatser från, varpå vi stiftar bekantskap med de tre översättare som ligger bakom de svenska måltexterna. Till sist redogör jag för undersökningens genomförande.

3.1 Källtexten

Anna na sjeje, 'En Anna om halsen', är en novell skriven av Anton Tjechov och publicerad för första gången 1895 i dagstidningen *Russkije Vedomosti* som gavs ut mellan 1863 och 1918. Det är en berättelse om en ung kvinna som gifter sig med en äldre, rik statstjänsteman i hopp om att ta sig ur den fattigdom hon, hennes bröder och deras alkoholiserade far levte i. Den första delen av novellen skildrar hur hon istället lever i både tristess och rädsla, underdånig sin make och med fortsatt oro för sin familj. I novellens andra del kommer vändpunkten på den bal där Anna vinner uppskattning och respekt från sin makes överordnade och övriga gäster, och maktbalansen mellan makarna vänds.

Novellens titel syftar på Sankt Anna-orden av andra graden som bärs runt halsen, och som Annas make, Modest Aleksejitj, blir tilldelad i slutet av berättelsen med orden: "Jaha, nu har ni alltså tre Annor – en i knapphålet och två om halsen".

3.2 Översättarna

Asta Wickman föddes 1895 och är näst efter Ellen Rydelius den som översatt flest verk av Tjechov till svenska. Hon hade ingen formell utbildning i ryska utan lärde sig språket genom kontakt med ryska barndomsvänner. Hon är känd främst för Tjechovtolkningarna, men beskrivs på Svenskt Översättarlexikon som "en av Sveriges stora 1900-talstolkare av rysk skönlitteratur". Hennes första Tjechovsamling, *Damen med hunden*, var även *En Anna om halsen* ingår, gavs ut 1955. Sammanlagt gav hon ut tre egna samlingar med just Tjechovtolkingar. Dessa har återutgivits flera gånger och blivit prisbelönade av bland annat Svenska Akademien. Senare i livet mottog hon också Elsa Thulin-priset. Förutom de 51 novellerna av Tjechov har Asta Wickman även översatt en rad andra ryska författare, däribland Turgenjev, Gorkij och Gogol, samt tyska, franska och engelskspråkiga författare. Wickman var med andra ord en väletablerad skönlitterär översättare.

Stefan Lundin studerade ryska vid Uppsala universitet och Försvarets tolkskola. Lundins översättning av *En Anna om halsen* ingår i novellsamlingen *Damen med hunden*, utgiven av det klassikerinriktade förlaget Niloe 1982. Den ingår i en samling som innehåller både några äldre översättningar av Hjalmar Dahl och ett antal nyöversättningar samt ytterligare en översättning av Lundin, *Den tjocke och den magre*. Dessa är de första och enda publicerade översättningarna av Lundin, som sedermera gick vidare till en lång tjänst vid Sveriges Radio, främst som språkvårdare.

Bengt Samuelsson har bred erfarenhet av både fack- och skönlitterär översättning från främst ryska men även engelska, franska och polska och har översatt flera verk av bland andra Dostojevskij, Majakovskij, Charms och Bulgakov. Hans översättning av *Anna na sjeje* har den svenska titeln *Med Anna om halsen*. Den ingår i samlingen *Damen med hunden* som gavs ut på förlaget Bakhåll 2017.

3.3 Urval och genomförande

För att genomföra undersökningen har jag tagit ut alla exempel på gerundium och enledade satser ur källtexten och fört in dem i en tabell tillsammans med motsvarande sats ur respektive måltext. Urvalet är gjort enligt kriterierna i teoriavsnittet ovan. Jag har inte tagit med gerundium som blivit till fasta uttryck. Exempelsatserna har sedan blivit indelade i kategorier efter respektive översättares val av översättningsmotsvarighet. Motsvarigheterna till gerundiumkonstruktionerna är indelade efter form (t.ex. *samordning*, *prepositionsadverbial* och *bisats*). Eventuella skillnader i funktion och semantik kommer istället att belysas och diskuteras i analyskapitlet. De enledade satserna har jag delat in i tre kategorier: *3 person plural utan utsatt subjekt*, *upplevare i dativ* (de två mest frekventa enledade satstyperna) samt *övriga enledade satser*. Översättningsmotsvarigheterna till de enledade satserna skiljer sig något mellan de tre kategorierna. Jag ger en kort redogörelse för de aktuella översättningsmotsvarigheterna vid respektive tabell.

Kategorin *övriga enledade satser* består egentligen av fem olika satstyper som sinsemellan har något olika behov av tillägg för att åstadkomma en fullständig svensk sats. Exempelvis saknar en nominativsats ett finit verb, medan en predikativsats kan ha behov av både subjekt och finit verb vid överföring till svenska. För överskådlighetens skull har jag dock valt att samla dessa fem kategorier i en enda tabell. Signifikanta resultat kan utläsas ur tabellen, men intressanta fall ur denna kategori kommer också att analyseras mer ingående i analyskapitlet.

Tabellerna är med andra ord snarast ett sätt att ge en översikt av distributionen mellan de olika översättningsmotsvarigheterna och visa på skillnader i variation översättarna emellan. Statistiken som presenteras i resultatkapitlet kan ge en fingervisning om respektive översättares lokala strategier men för att kunna dra mer generella slutsatser och säga något om strategiernas effekt på texten krävs en analys av flera variabler samtidigt. I analyskapitlet gör jag därför en näranalys av utvalda exempelmeningar som låter mig ta hänsyn till form och funktion samtidigt samt variabler som ordval och eventuella övriga tillägg och ändringar.

4. Resultat

I det här kapitlet redovisar jag statistik över de tre översättarnas strategier vid överföring av gerundium och enledade satser. Procentsatserna är avrundade till närmaste heltal. Jag sammanfattar sedan de generella mönstren och illustrerar med ett eller ett par exempel hur de vanligaste lokala strategierna tar sig uttryck.

4.1 Gerundium

4.1.1 Imperfektivt gerundium

Imperfektivt gerundium är den vanligast förekommande gerundiumkategorin i källtexten. Tabellen nedan visar hur översättarnas överföring av imperfektivt gerundium fördelar sig mellan nio olika strategier. Prepositionerna i prepositionsadverbialen är i de flesta fall *med*, några gånger *utan att* och i ett par enstaka fall *på* eller *efter*. Majoriteten av bisatserna är temporala och ett fåtal är relativa. Utelämning innebär att ett av verben i gerundiumkonstruktionen utelämnats ur motsvarande måltextsats.

Tabell 1. Översättningsmotsvarigheter till imperfektivt gerundium. Sammanlagt 43 exempel.

Strategi/Översättare	Wickman	Lundin	Samuelson
Samordning	19 (44%)	25 (58%)	23 (53%)
Prepositionsadverbial	6 (14%)	6 (14%)	11 (26%)
Bisats	6 (14%)	7 (16%)	6 (14%)
Presensparticip	5 (12%)	2 (5%)	0
Perfektparticip	2 (5%)	3 (7%)	1 (2%)
Adverb	1 (2%)	0	0
Adjektiv	1 (2%)	0	1 (2%)
Objekt med infinitiv	1 (2%)	0	1 (2%)
Utelämning	2 (5%)	0	0

Tabellen visar att samordning är den vanligaste översättningsmotsvarigheten hos alla tre översättare. Hos Wickman är andelen samordningar något lägre; hon använder istället presensparticip i högre utsträckning. Den näst vanligaste motsvarigheten är prepositionsadverbial; Samuelson använder denna strategi något oftare. Bisatser, i form av

temporalala och i enstaka fall relativa bisatser, kommer upp i nästan samma frekvens som prepositionsadverbialen.

I exempel 1 ser vi prov på en mening med två imperfektiva gerundium:

1. Она шла гордая, самоуверенная, в первый раз **чувствуя**
 Ona sjla gordaja, samouverennaja, v pervyj raz **tjuvstvuja**
 Hon gå-PST-FEM stolt-FEM, självsäker-FEM, för första gång **känna-GER.IMP**

себя не девочкой, а дамой, и невольно
 sebja ne devotjkoj, a damoj, i nevolno
 sig inte liten.flicka-INSTR-FEM, utan dam-INSTR-FEM, och ofrivilligt

походкою и манерами **подражая** своей
 pochodkoju i manerami **podrazjaja** svojej
 gång-INSTR-FEM och sätt-INSTR-PL **efterlikna-GER.IMP** sin-DAT-FEM

покойной матери
 pokojnoj materi
 avliden-DAT-FEM mor-DAT-FEM

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
Она шла гордая, самоуверенная, в первый раз чувствуя себя не девочкой, а дамой, и невольно походкою и манерами подражая своей покойной матери	Hon gick stolt och självsäkert, kände sig för första gången inte som en liten flicka, utan som en dam och tog omedvetet efter sin döda mors gång och sätt	Hon gick stolt och självsäkert och kände sig för första gången inte som en liten flicka utan som en dam, och ofrivilligt tog hon efter sin döda mors sätt att gå och föra sig	Hon gick stolt och självsäkert, kände sig för första gången inte som en liten flicka utan som en riktig dam och tog omedvetet efter sin döda mors steg och sätt att föra sig

Exempelmeningen innehåller ett huvudverb, 'gick' och två gerundiumverb som är markerade med fetstil. Samtliga har översatt båda gerundiumkonstruktionerna med samordning. I det första fallet har Wickman och Samuelson utelämnat konjunktionen.

Det första gerundiumverbet, 'känna sig', skulle kunna bedömas som en betingad orsaksrelation: gerundiet betecknar en känsla som utgör motivering till huvudverbets handling (Akimova & Kozintseva 1987:270). I meningens andra gerundiumverb, 'ta efter', har vi att göra med en karaktäriserande funktion; de två verben kan inte ske parallellt, utan gerundiumverbet fungerar som en karaktärisering (Akimova & Kozintseva 1987:264) av hennes sätt att gå.

Nedan ett exempel där samtliga översättare valt prepositionsadverbial:

2. Не могу не припомнить теперь одного обстоятельства,
 Ne mogu ne pripomnit teper odnogo obstojetelstva,
 Inte kunna-PRES-1PERS-SING inte minnas-INF nu en omständighet,

сказал он, улыбаясь
 skazal on, ulybajas
 säga-PST-SING-MASK han, le-GER.IMP

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
– Не могу не припомнить теперь одного обстоятельства, – сказал он, улыбаясь	- Jag kan inte låta bli att just nu erinra mig en sak, sa han med ett småleende	- Jag kan inte låta bli att dra mig till minnes en viss episod, sa han med ett leende	- Jag kan inte låta bli att just nu erinra mig en händelse, sa han med ett småleende

Till sist ett exempel på hur temporal bisats kan användas som motsvarighet:

3. **Заказывая** бальное платье, ни с кем не советовалась
Zakazyvaja balnoje platije, ni s kem ne sovjetovalas
Beställa-GER.IMP bal-ADJ klänning, inte med någon-INSTR inte rådfråga-PST-FEM

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
... заказывая бальное платье, ни с кем не советовалась	...rådgjorde inte med någon när hon beställde klänningen	... när hon beställde klänningen, rådgjorde hon inte med någon	...rådgjorde inte med någon när hon beställde sin klänning

I den här meningen ser vi ett exempel på betingad samtidighet mellan gerundium verbet och huvud verbet. I samtliga översättningar är den tidsmässiga betingningen expliciterad med den temporala markören 'när'.

4.1.2 Perfektivt gerundium

Perfektivt gerundium förekommer betydligt mer sällan än imperfektivt gerundium i källtexten. Fördelningen av översättningsstrategier för perfektivt gerundium presenteras i tabellen nedan.

Tabell 2. Översättningsmotsvarigheter till perfektivt gerundium. Sammanlagt 8 exempel.

Strategi/Översättare	Wickman	Lundin	Samuelson
Prepositionsadverbial	4 (50%)	4 (50%)	3 (38%)
Temporal bisats	3 (38%)	3 (38%)	2 (25%)
Samordning	1 (12,5%)	1 (12,5%)	2 (25%)
Adverb	0	0	1 (12,5%)

I denna kategori är prepositionsadverbial den vanligaste motsvarigheten, tätt följd av temporal bisats. Prepositionerna som förekommer är *med*, *utan att* och *efter*.

Nedan ett exempel på ett perfektivt gerundium där samtliga översättare valt temporal bisats som översättningsmotsvarighet:

4. Раскланявшись	с кем-нибудь, он	тотчас уже шептал	Ане
Rasklanjavsjis	s kem-nibud, on	tottjas uzje sjeptal	Anje
Buga.sig-GER.PERF	för någon-INSTR, han-NOM	genast	viska-PST-MASK Anja-DAT

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
Раскланявшись с кем-нибудь, он тотчас уже шептал Ане	När han hälsade på någon viskade han strax till Anja:	När han hade hälsat på någon, viskade han genast till Anja:	När han hälsat på någon viskade han strax till Anja:

I denna mening utmärks relationen mellan huvudverb och gerundiumverb av betingad anterioritet. Det imperfektiva huvud verbet visar att det rör sig om en upprepad handling. Betingningen kan utläsas semantiskt (han kan inte hälsa på någon annan och samtidigt viska till Anja, det måste ske efteråt) och av den temporala markören *тотчас*, 'genast'. Alla tre översättare har expliciterat tidsrelationen i en temporal bisats. Anterioritetsrelationen är tydligast hos Lundin och Samuelson som skrivit gerundium verbet i pluskvamperfekt. Hos Wickman står gerundium verbet i preteritum, varför de två verbhandlingarna skulle kunna tolkas som samtidiga. Förekomsten av tidsadverbialiet 'strax' i huvudsatsen signalerar emellertid att huvudverbets handling sker efteråt.

Fler översättningsmotsvarigheter till perfektivt gerundium presenteras i analyskapitlet.

4.2 Enledade satser

De enledade konstruktionerna kan delas upp i fler underkategorier än gerundierna. Jag börjar med att redovisa strategier för de två vanligaste kategorierna som jag kallar *subjektslösa satser i tredje person plural* och *upplevare i dativ*, för att sedan redovisa övriga enledade satser i en samlad tabell.

4.2.1 Subjektslösa satser i tredje person plural

I tabellen nedan presenteras statistik över hur den vanligast förekommande enledade satstypen översatts i de tre måltexterna. De två översta kategorierna betecknar två olika enledade satstyper som översättningsmotsvarighet: det generiska pronomenet *man* respektive *expletivt subjekt*. Den tredje kategorin, *befintlig referent*, betecknar de fall då en befintlig referent i exempelvis

objektsform görs till subjekt i satsen. *Ny referent* betecknar de fall då översättarna valt att lägga till ett referentiellt subjekt som inte finns explicit i källtexten.

Tabell 3. Subjektslösa satser i tredje person plural. Sammanlagt 16 exempel.

Strategi/Översättare	Wickman	Lundin	Samuelson
man	9 (56%)	10 (62,5%)	2 (12,5%)
expletivt subjekt	1 (6%)	1 (6%)	2 (12,5%)
befintlig referent	1 (6%)	3 (19%)	4 (25%)
ny referent	3 (19%)	0	6 (37,5%)
substantiv	2 (12,5%)	2 (12,5%)	2 (12,5%)

Av tabellen framgår att både Wickman och Lundin gärna översätter denna konstruktion med en svensk man-konstruktion, medan Samuelson ogärna gör det. Samuelson föredrar istället referentiella subjekt, antingen sådana som finns explicita på annan position i meningen eller som han själv lägger till. Även Wickman lägger vid några tillfällen till en ny referent, vilket Lundin inte gör.

I exemplet nedan har samtliga tre översättare behållit satsen utan referentiell agent:

5. Молодых   провожали.
 Molodych   provozjali
 Nygift-ACK-PL   följa-PST-PL

Wickman	Lundin	Samuelson
Man följde de nygifta	Man eskorterade de nygifta till stationen	De nygifta följdes till stationen

Wickman och Lundin har använt det generiska pronomenet *man* och Samuelson har gjort om källtextens objekt till subjekt i en passiv sats.

Nedan en variation på generiska pronomen:

6. когда хвалили   ее красоту, молодость и изящные манеры
 kogda **chvalili**   jejo krasotu, molodost i iziasjtjnyje manery
 när **berömma-PST-PL** hennes skönhet, ungdom och elegant-PL sätt-PL

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
...когда хвалили ее красоту, молодость и изящные манеры	...och när man talade berömmande om hennes skönhet och ungdom och fina sätt	...och när man gav henne komplimanger för hennes skönhet, ungdom och fina sätt	Och när folk berömde hennes skönhet, ungdom och fina sätt

и дырочки на ботинках	hatt och hålen i kängorna		billiga hatt och hålen i kängorna
-----------------------	---------------------------	--	-----------------------------------

Exemplet visar hur Wickman har bevarat upplevaren i objektsform, medan Lundins översättning innehåller en aktiv upplevare och Samuelson enbart använder formellt subjekt.

4.2.3 Övriga enledade satser

Tabellen nedan visar fördelningen av översättningsstrategier vid övriga enledade satser, vilket innefattar nominativ-, genitiv-, predikativ- och vissa verbalsatser. Vi känner igen kategorierna från tabell 3 och 4, bortsett från kategorin *inget tillägg*, vilket avser måltextsatser där översättarna inte gjort de grammatiskt motiverade tilläggen.

Tabell 5. Övriga enledade satser. Sammanlagt 22 exempel.

Strategi/Översättare	Wickman	Lundin	Samuelson
man	0	5 (23%)	0
expletivt subjekt	12 (55%)	11 (50%)	9 (41%)
ny referent	4 (18%)	0	8 (36%)
befintlig referent	3 (14%)	4 (18%)	4 (18%)
inget tillägg	2 (9%)	2 (9%)	1 (4,5%)
bortfall	1 (4,5%)	0	0

Det vanligaste tillägget i denna tabell är *expletivt subjekt*. Lundin är den enda av översättarna som använt *man* vid överföring av de här satserna. Han är också den enda som inte skrivit ut någon ny referent i någon av satserna; hos Samuelson förekommer *ny referent* som motsvarighet nästan lika ofta som *expletivt subjekt*. I satser med tillägg av expletivt subjekt eller ny referent har översättarna i flera fall också lagt till ett finit verb. Eventuella kommentarer på verb tillägg kommer i analyskapitlet.

Predikativsatsen nedan, där Lundin använt *man* medan Wickman och Samuelson lagt till *jag* får illustrera denna skillnad:

8. А надо сказать, что в то время к Косоротову только что
 А надо skazat, tjto v to vremja k Kosorotovu tolko tjto
 Och **man.måste** säga-INF, att i den tid till Kosorotov-DAT nyss
 вернулась его жена
 vernulas jego zjena
 återvända-PST-FEM han-GEN hustru-NOM

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
А надо сказать, что в то время к Косоротову только что вернулась его жена	Jag måste berätta att vid den tiden hade Kosorotovs hustru just kommit tillbaka till honom igen	Man måste då också tala om, att vid den tiden hade Kosorotovs hustru just återvänt till honom	Jag måste då förtydliga att Kosorotovs hustru just vid den tidpunkten hade återvänt till hemmet igen

Exemplet nedan visar den enda av de enledade satserna där samtliga översättare valt att inte göra några tillägg:

9

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
А по ночам слезы и неотвязчивая, беспокойная мысль, что скоро-скоро отца уволят из гимназии за слабость	Och om nätterna tårar och den envist efterhängsna tanken att snart, mycket snart skulle de komma och köra bort fadern från gymnasiet för hans svaghets skull	Och på nätterna tårar och den efterhängsna, oroande tanken på att snart, mycket snart, skulle fadern bli avskedad från läroverket på grund av sin svaghet	Och sedan nätternas tårar och ångest och den oroliga och ihållande tanken att fadern snart, mycket snart skulle få avsked från gymnasiet för klandervärt uppträdande

Källtextens nominativsats är bevarad utan tillägg av finit verb. I meningen som föregår denna (som har subjekt och finit verb) beskrivs hur Anjas situation sett ut efter moderns död, hur hon varit tvungen att se efter sin far, sköta hushållet och hantera skammen över familjens misär. Nominativsatsen ovan innehåller en uppräkningsaspekt av situationen och är en fortsättning på beskrivningen i föregående mening. Sådan uppräkningsaspekt med hjälp av enledade huvudsatsekvivalenter förekommer även på svenska, främst i skönlitteratur, för att karakterisera en situation (Teleman 1999:812). Wickman och Lundin har behållit källtextmeningens tidsadverbial ('om nätterna') medan Samuelson gjort om det till genitivattribut.

5. Analys

I det här kapitlet redovisar jag ett antal exempelmeningar med gerundier och enledade satser där översättarnas strategier skiljer sig åt sinsemellan. Jag diskuterar vad respektive strategi kan tänkas få för effekt och tar även upp aspekter som ordval, tillägg och bortfall.

Vi inleder med 6 exempelmeningar som innehåller gerundiumkonstruktioner.

9. Аня покраснела, **ожида**я, что он скажет что-нибудь неподобающее
 Anja pokrasnela, **ozjidaja**, tjto on skazjet tjto-nibud nepodobajusjtjeje
 Anja rodna-PST-FEM, **vänta-GER.IMP**, att han säga-FUT något opassande

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
Аня покраснела, ожида я, что он скажет что-нибудь неподобающее	Anja rodnade, hon väntade att han skulle säga något olämpligt	Anja rodnade och väntade bara på att han skulle säga något opassande	Anja rodnade, hon var rädd att han skulle säga något opassande

Huvud verbet 'rodna' kan sägas beteckna en känsla eller ett känslouttryck och gerundium verbet betecknar ursprunget till känslan. Vi har att göra med en betingad kausal relation mellan de två verben. Wickman och Lundin har inte gjort något semantiskt ingrepp; där får man genom den semantiska innebörden i objektet ('att han skulle säga något opassande') dra slutsatsen att hon rodnar för att det hon väntar sig gör henne generad, rädd eller orolig. Samuelson har gjort ett semantiskt ingrepp och bytt ut gerundium verbet 'vänta' mot 'vara rädd', vilket expliciterar rädslan.

10. Каждый вечер, после карт, Модест Алексеич, взволнованный, шептался
 Kazdyj vetjer, posle kart, Modest Aleksejitj, vzvolnovannyj, sjeptalsia
 Varje kväll, efter kortspel-GEN, Modest Aleksejitj, upprymd, viska-PST-MASK
 с чиновницами, озабоченно **поглядыва**я на Аню, и
 s tjinovnitsami, ozabotjenno **pogljadyvaja** na Anju i
 med tjänstemannafru-PLUR-INSTR, oroad-ADV **kasta.blickar-GER.IMP** på Anja-ACK och

потом долго ходил из угла в угол, о чем-то **дума**я
 potom dolgo hodil iz ugla v ugol, o tjom-to **dumaja**
 sedan länge gå-PST-MASK från hörn-GEN till hörn-ACK, på något-LOK **tänka-GER.IMP**

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
Каждый вечер, после карт, Модест Алексеич, взволнованный, шептался с чиновницами, озабоченно поглядыва я на Аню, и потом долго ходил	Varje kväll efter spelpartierna hade Modest Alexeitj upprörda viskande rådplägningar med tjänstemannafruarna, tittade oroligt på Anja och gick så länge ur hörn i hörn i rummet	Varje kväll efter kortspelet förde Modest Aleksejitj i en exalterad sinnesstämning viskande samtal med tjänstemannafruarna, såg bekymrat på Anja och vankade sedan	Varje kväll efter spelpartierna höll Modest Alekseitj ängsligt viskande rådplägningar med fruarna, medan han oroligt tittade på Anja och därefter promenerade han

из угла в угол, о чем-то думая	medan han funderade på något	från hörn till hörn försänkt i tankar	länge från hörn till hörn i rummet med pannan i djupa veck
--------------------------------	-------------------------------------	--	---

Meningen ovan har två imperfektiva gerundiumverb. Det första är bildat av verbet *titta, kasta blickar* och det andra av verbet *tänka, fundera*. Det första gerundium verbet har en karaktäriserande funktion. Dess innebörd är 'att kasta blickar på', vilket innebär att det betecknar en handling som upprepas då och då under tiden huvudverbets handling pågår och ger det en "avbruten" karaktär. Ingen av översättarna har överfört gerundiumverbets aktionsart. Samuelson har expliciterat samtidighet med hjälp av en temporal bisats men ger intrycket av att Modest Aleksejtj's blick ständigt vilar på Anja snarare än att han tittar då och då. Wickman och Lundin har använt samordning. Eftersom den sista huvudsatsen innehåller en posterioritetsmarkör ('så', 'sedan', 'därefter') kan Wickmans och Lundins översättningar ge intryck av på varandra följande handlingar: 'först viskade han med tjänstemannafruarna, sedan tittade han oroligt på Anja'.

Meningens andra gerundiumkonstruktion karaktäriseras av betingad samtidighet. I källtextmeningen finns både semantiska indikationer och ett tidsadverbial som indikerar den tidsmässiga betingningen. Tidsrelationen är expliciterad med en samtidighetsarkör hos Wickman. Lundin använder ett perfektparticip och nominaliserar verbet; fokus tas från gerundiumverbets handling och läggs på dess utförare. Även Samuelsons med-fras karaktäriserar utföraren snarare än handlingen, men 'med' används eftersom det karaktäriserar en kroppsdel, pannan. Notera det lexikala ingreppet som krävts för att med-frasen ska kunna användas. Samuelson använder inte verbets lexikala stam över huvud taget utan återger gerundiumverbets handling med ett bildligt idiomatiskt uttryck.

11. Хорошо, я вам дам, сказал Модест Алексеич,
 Chorosjo, ja vam dam, skazal Modest Aleksejtj,
 Bra, jag ni-DAT ge-FUT-1SG säga-PST-SG-M Modest Aleksejtj,

подумав
podumav
tänka.lite-GER.PERF

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelsson
– Хорошо, я вам дам, – сказал Модест Алексеич, подумав	Nåväl, jag ska ge er dem, sa Modest Alexeitj efter något funderande	Nåväl, jag ska ge er dem, sa Modest Aleksejtj efter en stunds betänketid	Nåväl, jag ska ge er pengarna, sa Modest Alekseitj eftertänksamt

I denna mening uttrycker gerundiumkonstruktionen en betingad anterioritetsrelation eftersom Modest Aleksejtj kan tala (huvud verbet) först när han tänkt efter (gerundium verbet). Här har

Wickman och Lundin uttryckt anterioriteten i källtextens perfektiva gerundium med ett prepositionsadverbial där prepositionen är en explicit tidsmarkör. Funktionen hos Samuelsons val, det adverbiala adjektivet 'eftertänksamt' är däremot snarast att karaktärisera genomförandet av huvudverbets handling; någon anterioritet uttrycks inte.

Värt att uppmärksamma är även frånvaron av direkt objekt i källtextrepliken, vilket är ytterligare en indikator på ryskans benägenhet att implicera information. I meningen som föregår denna får vi veta att Anjas far ber Modest Aleksejtj om pengar. I det grammatiskt motiverade tillägget av direkt objekt väljer Samuelson att explicitera nämnda pengar medan Wickmans och Lundins direkta objekt utgörs av ett pronomen och är mindre explicit.

12. он шептал ей что-то, обдавая ее запахом
on sjeptal jej tjto-to, obdavaja jejo zapachom
han viska-PST-SG-M hon-DAT något, omge-GER.IMP hon-ACK lukt-INS
винного перегара, дул в ухо
vinnogo peregara, dul v ucho
vin-ADJ-GEN spritlukt-GEN, flåsa-PST-SG-M i öra

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
...он шептал ей что-то, обдавая ее запахом винного перегара, дул в ухо	... svepande henne i vinångor flåsade han henne i örat och viskade något	...och han viskade något till henne, samtidigt som han omvärvde henne med spritångor. Han flåsade henne i örat...	...och med en andedräkt blandad med alkoholångor flåsade han henne i örat och viskade något

Denna gerundiumkonstruktion har jag bedömt tillhöra kategorin 'karaktärisering av handling' (Akimova & Kozintseva 1987:264), eftersom gerundium verbet kan sägas konkretisera och karaktärisera faderns framförande av viskningarna. Samuelsons översättning är den som tydligast uttrycker gerundiumkonstruktionens karaktäriserande funktion. Genom att explicitera vilken kroppsdel det handlar om (om vi bedömer andedräkten vara en del av kroppen) kan han uttrycka karaktäriseringen i en med-fras och behöver inte använda gerundium verbet, vilket ytterligare flyttar fokus från handlingen till egenskapen. I Lundins version uttrycks en samtidighet mellan de två verbhandlingarna, och i och med att gerundium verbet är predikat i bisatsen kan handlingen tolkas som avsiktlig. Lundin är den enda av översättarna som följt källtextens informationsföljd, men däremot låter han handlingen 'flåsa' i fortsättningskonstruktionen komma först i nästa mening. I överföringen av själva gerundium verbet ligger Wickman närmast källtexten med sitt presensparticip.

13. Многие одобряли это, **говоря**, что Модест Алексеич уже в
 Mnogije odobrjali eto, **govorja**, tjto Modest Alekseitj uzje v
 Många gilla-PST-PLUR detta-NEUTR, **säga-GER.IMP**, att Modest Alekseitj redan i
 чинах и не молод
 tjinach i ne molod
 tjänstegrad-LOK och inte ung

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
Многие одобряли это, говоря , что Модест Алексеич уже в чинах и не молод	Många gillade detta och sade att Modest Alexeitj ju redan var en tjänsteman i de högre graderna och inte så alldeles ung	Många uppskattade detta och menade , att eftersom Modest Alekseitj redan var hunnen en bra bit i karriären och ingen ungdom längre	Många uppskattade detta och menade att Modest Alekseitj trots allt var en tjänsteman i hög ställning och inte så ung

Denna konstruktion skulle kunna beteckna ett obetingat förhållande mellan gerundium- och huvudverb, men kan även anses beteckna ett betingat kausalt förhållande eftersom vi har att göra med ett imperfektivt gerundiumverb som uttrycker upplevelse eller känsla och motiverar huvudverbets handling (Akimova & Kozintseva 1987:269-270). Det kausala förhållandet expliciteras något i Lundins och Samuelsons val av 'mena' som motsvarighet till gerundiumverbet; en möjlig parafrasering hade kunnat vara 'eftersom man menade att'. Ett kausalt konnektiv hade däremot inte fungerat tillsammans med Wickmans val av 'säga'. Möjligen kan Wickmans översättningsmotsvarighet till gerundiumverbet klassas som interferens; det är den semantiskt närmaste motsvarigheten till källtextens gerundiumverb men förmedlar inte eventuell kausal betingning i måltexten.

14. Когда поезд тронулся, Аня видела, как ее отец
 Kogda pojezd tronulsja, Anja videla, kak jejo otets
 När tåg röra.sig-PST-SG-M Anja se-PST-SG-F hur hennes far

Побежал немножко за вагоном, **пошатываясь** и
 pobezjal nemnozjko za vagonom, **posjatyvajas** i
 börja.springa-PST-SG-M lite efter vagn-INS, **vingla-GER.IMP** och

расплескивая свое вино
raspljoskivaja svojo vino
skvätta.ut-GER.IMP sitt vin

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelsson
Когда поезд тронулся, Аня видела, как ее отец побежал немножко за вагоном, пошатываясь и расплескивая свое вино	När tåget satte sig i rörelse såg Anja hur hennes far, vingligt och skvimpande ut sitt vin , småsprang lite bredvid vagnen	När tåget hade satt sig i rörelse, såg Anja hur hennes far småsprang efter vagnen, vinglade och spillde ut sitt vin .	När tåget satte sig i rörelse såg Anja hur hennes far på osäkra ben började småspringa efter vagnen medan han skvätte ut sitt vin .

I denna mening ser vi en konstruktion med ett huvudverb och två gerundiumverb, där båda gerundiumverben skulle kunna sägas utgöra karaktärisering av huvudverbets handling. Den karaktäriserande funktionen syns tydligast i det första gerundiet (av verbet *vingla*), eftersom det betecknar en handling som inte kan ske parallellt med huvudverbets handling utan är en del av den handlingen. Samuelsons val av prepositionsadverbial som översättningsstrategi möjliggörs här av att han byter ut den lexikala stammen 'vingla' mot 'osäkra ben'. Wickman och Samuelson är de som tydligast bevarat det första gerundiets karaktäriserande funktion och med det andra gerundium verbet markerat att det handlar om en samtidig handling. Lundins översättning kan tolkas både som samtidighet och som en händelsekedja, och är ett exempel på hur verbaspekt hade behövt expliciteras. Eftersom de ryska gerundiumverben är imperfektiva vet vi att handlingarna är samtidiga men eftersom den informationen inte finns morfologiskt markerad i de svenska verben måste den uttryckas på annat sätt.

15. она сказала, отчетливо **выговаривая** каждое слово
 ona skazala, ottjotlivo **vygovarivaja** kazdoje slovo
 hon säga-PST-SG-F, tydligt **uttala-GER.IMP** varje ord

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
она сказала, отчетливо выговаривая каждое слово:	...sa hon, distinkt artikulerande vart ord	...sa hon med noggrann artikulation av varje ord:	...sa hon med tonvikt på varje stavelse:

I den här meningen råder en karaktäriserande relation mellan de två verben. Gerundium verbet karaktäriserar och konkretiserar sättet Anja talar på (Akimova & Kozintseva 1987:264). Här har Wickman översatt gerundium verbet med ett presensparticip. Lundin och Samuelson har använt med-fras. Lundin har nominaliserat gerundiumverbets betydelse medan Samuelson gjort flera lexikala ingrepp. Syntaxen är densamma som hos Lundin, men innebörden i 'noggrann artikulation' har han istället uttryckt med 'tonvikt på varje stavelse'. Huruvida ingreppet också är semantiskt kan diskuteras. Att noggrant artikulera kan visserligen innebära att lägga tonvikt på varje stavelse, men inte nödvändigtvis; Samuelsons tolkning av frasen får därför anses vara snävare än Wickmans och Lundins.

Nedan följer 8 exempelmeningar som innehåller enledade satser.

16. Было очень, очень **весело!**
 Bylo otjen, otjen **veselo!**
 Vara-PST-NEUTR mycket, mycket **rolig-NEUTR**

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
Было очень, очень весело!	Det var mycket, mycket muntert alltsammans!	Det var mycket, mycket trevligt alltsammans!	Glädjen stod högt i tak!

I den här predikativsatsen har Wickman och Lundin gjort den grammatiskt motiverade expliciteringen med tillägg av expletivt subjekt. Samuelson väljer däremot ett svenskt idiomatiskt uttryck som motsvarighet. Innebörden i idiomet får sägas motsvara den i källtextmeningen, men anmärkningsvärt är att måltextern här får ett bildligt uttryck som inte har någon motsvarighet i källtexten.

18. За платформой в толпе бойко **играли**
 Za platformoj v tolpe bojko **igrali**
 Bakom perrong-INSTR i folkmassa-LOK livlig-ADV **spela-PST-PL**

на гармонике и на дешевой визгливой скрипке
 na garmonike i na desjovoj vizglivoj skripke
 på dragspel-LOK och på billig-LOK gnisslande-LOK fiol-LOK

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
За платформой в толпе бойко играли на гармонике и на дешевой визгливой скрипке	På andra sidan perrongen spelades det livligt på handklaver i en folksamling och på en billig, gnällande fiol	På andra sidan perrongen i vimlet spelade man livligt på dragharmonika och på en billig, gnällande fiol	På andra sidan perrongen kunde hon se en stor folksamling och därifrån kom livliga toner från ett dragspel och en eländigt gnällande fiol

I denna källtextmening har vi att göra med ett i kontexten intransitivt verb utan referentiellt subjekt som ”avser flera samtidiga aktioner av det slag som verbet anger” (Teleman 1999:371). I sådana fall anger Teleman att passivsats med expletivt *det* ofta används på svenska, såsom Wickman gjort. I Lundins översättning är agentiviteten något tydligare med ett *man* som avser en textuellt avgränsad mängd referenter (någon eller några ’i vimlet’). Agentiviteten i Samuelsons översättning får anses vara den lägsta. Den semantiska tyngden flyttas över från källtextens verbfras, ’spela livligt’, till ett nytt subjekt, ’livliga toner’, och istället väljs ett semantiskt svagare verb, ’kom’. Vidare består Samuelsons mening av två huvudsatser till skillnad från källtextmeningen och de andra måltextmeningarna, vilka bara består av en sats. I Samuelsons första sats får vi veta att Anja, som precis klivit av tåget, kan se en stor folksamling på andra sidan perrongen. I nästa mening får vi veta att det därifrån kommer livliga toner. På så sätt tydliggör Samuelson att läsaren får intrycken beskrivna genom Anjas ögon. Efterföljande mening lyder ”Antagligen var det danskväll i byn”, och även där antyds genom garderingen ’antagligen’ att scenen beskrivs ur Anjas perspektiv. Medan Wickman och Lundin låter det garderande adverbialt tala för sig självt, expliciterar Samuelson Anja som upplevare av situationen.

19. Здесь **разъезд**, **ответили** ей, **ожидают** почтового поезда.
 Zdez **raziezd**, **otvetili** jej, **ozjidajut** potjtovogo pojezda
 Här **sidospår**, **svara-PST-PL** hon-DAT, **vänta-PRES-3PL** post-ADJ-GEN tåg-GEN

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
– Здесь разъезд , – ответили ей, – ожидают почтового поезда.	- Här är tågmöte , svarade man henne, de väntar på att posttåget ska passera	- Det blir tågmöte, svarade man henne, det är posttåget som ska inväntas	- Det är tågmöte, svarade någon , vi väntar på att posttåget ska passera

Repliken i denna exempelmening svarar på huvudpersonen Anjas fråga om varför tåget plötsligt stannat fastän de inte är framme vid slutdestinationen. I meningen förekommer tre enledade satser: en nominativsats och två subjektlösa satser med verb i tredje person plural. Även här undviker Samuelson *man* och passivum genom att göra en egen tolkning av texten och lägga in två nya agenter: *någon* och *vi*. I hans tolkning är det troligtvis någon ur tågpersonalen som svarar på Anjas fråga. Valet av *någon* signalerar att det är en enskild person som svarar; valet av *man* hos Wickman och Lundin kan tolkas både som en enda persons replik, eller som att svaret kommer från spridda håll i en folkmassa. I andra delen av repliken tolkar även Wickman texten åt oss genom att lägga in ett 'de', men hennes tolkning blir en annan än Samuelsons; i hennes version tycks det vara en annan passagerare som svarar. Lundin undviker expliciteringar utöver de grammatiskt motiverade; han överför de enledade konstruktionerna med *man* och en passivsats. Vi vet därför inte om den som talar hör till passagerarna eller tågpersonalen eller hur många personer repliken tillhör.

20. говорил о политике, о назначениях, переводах
 govoril o politike, o naznatjenijach, perevodach
 prata-PST-SG-M om politik-LOK, om utnämningar-LOK-PL, förflyttning-LOK-PL
 и наградах, о том, что **надо** **трудиться**
 i nagradach, o tom tjto **nado** **truditsa**
 och utmärkelse-LOK-PL, om det-LOK, att **man.måste arbeta**

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
За обедом Модест Алексеич ел очень много и говорил о политике, о назначениях, переводах и наградах, о том, что надо трудиться	Till middagen åt Modest Alexejtj kolossalt mycket, pratade om politik och utnämningar, förflyttningar och gratifikationer, om att arbeta sig fram	Vid middagen åt Modest Aleksejtj oerhört mycket, talade om politik, om utnämningar, förflyttningar och gratifikationer och om att man måste slita för brödfödan	Vid middagen åt Modest Aleksejtj kolossala mängder, pratade politik och utnämningar, förflyttningar och utmärkelser, om vikten av att arbeta och sträva

Källtextmeningen ovan avslutas med en predikativsats med ett sammansatt predikat där huvudordet är det modala predikativet *надо* (*nado*). Predikativsatsens allmänna syftning återges i Lundins val av det generiska pronomenet *man*. I Wickmans översättning är en motsvarighet till 'måste' utelämnad och någon modalitet uttrycks därför inte. Samuelson har istället för infinitiv- eller att-fras valt en nominalfras där modaliteten uttrycks i huvudordet 'vikten'.

I följande två exempel, 21 och 22, presenteras källtextmeningarna utan att brytas upp morfologiskt eftersom Wickman och Lundin i stort sett gjort direktöversättningar.

21.

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
Вот и дворянское собрание, и подъезд со швейцаром	Och här var nu Adelsklubben och vestibulen med sin portier	Här var nu adelsklubben och paradingången med sin portier	Och i nästa ögonblick steg de ut framför adelsförsamlingens entré med livréklädd dörrvaktmästare

Ovan ser vi exempel på en nominativsats inledd med partikeln *вот u*, som har en utpekande funktion. Fält (2004:138) förklarar uttrycket som en motsvarighet till svenskans 'här är', och i Norstedts ryska ordbok ges översättningsexempel som '*här är jag*' och '*så har vi då fått vinter*'. I och med att nominalfraserna står i nominativ utgör de subjekt i satsen. Det som saknas för en fullständig svensk mening är finit verb, vilket Wickman och Lundin lagt till. Deras tillägg får anses vara standardmotsvarigheter till källtextuttrycket. Samuelson har troligtvis tagit fasta på subjektens brist på agentivitet och låtit dem ingå i ett rumsadverbial. För att skapa en fullständig sats har han alltså lagt till både subjekt och finit verb ('steg de ut'). Medan källtextmeningen, såväl som Wickmans och Lundins meningar, i första hand utgör en miljöbeskrivning, hamnar fokus i Samuelsons mening på vad Anna och maken gör.

22.

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
Передняя с вешалками, шубы, снующие лакеи и декольтированные дамы, закрывающиеся веерами от сквозного ветра; пахнет светильным газом и солдатами	Garderoben med klädhängare, pälsar, kringilande vaktmästare och dekolleterade damer som fällde upp sina solfjädrar till skydd mot draget; det luktade gas och militär	Tamburen med klädhängare, pälsar, lakejer, som for av och an, och dekolleterade damer, som skyddade sig mot draget med sina solfjädrar – det luktade lysgas och militär	De fortsatte genom foajén, så garderoben, pälsar, vaktmästare på snabba fötter och dekolleterade damer som fällde upp sina solfjädrar till skydd mot tvärdraget, det luktade gas och militärer

Ovanstående mening följer direkt efter meningen i exempel 21, och utgörs också av en nominativsats. Wickman och Lundin har bevarat källtextens syntax trots att det resulterar i ofullständiga svenska satser. Satsen är stilistiskt markerad även på ryska; den långa hopningen av nominalfraser framhäver hur alla intryck passerar revy på ett överväldigande sätt för berättelsens huvudperson som befinner sig i en för henne ny miljö. Precis som i exempel 9 i resultatkapitlet fungerar uppräkningsen här som ett sätt att karakterisera situationen. Även här lägger Samuelson till subjekt och finit verb och gör källtextens subjekt till adverbial i form av en prepositionsfras med huvudordet 'genom'. Prepositionens rektion kan emellertid inte anses sträcka sig längre än till 'foajén', möjligen 'garderober' – de kan knappast fortsätta *genom* vaktmästare och dekolleterade damer. Det som står efter 'så' får därför anses vara en egen sats, varför vi även hos Samuelson hittar en nominativsats. Prepositionen 'genom' kan visserligen förstås som 'förbi', men 'så' är ändå ett frivilligt tillägg från Samuelsons sida, vilken skulle kunna vara ett sätt att ändå framhäva den karakteriserande funktionen med de många intrycken och samtidigt åstadkomma en fullständig svensk sats.

23. Денег **нужно** было очень много, но она уже не
 Deneg **nuzjno** bylo otjen mnogo, no ona uzje ne
 Pengar-GEN **nödvändigt** vara-PST-NEUTR väldigt mycket, men hon redan inte

боялась Модеста Алексеича и тратила его деньги,
 bojalas Modesta Alekseitja i tratila jego dengi,
 vara.rädd-PST-FEM Modest.Aleksejitj-ACK och behandla-PST-FEM hans pengar-ACK

как свои
 kak svoji
 som sina

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelson
Денег нужно было очень много, но она уже не боялась Модеста Алексеича и тратила его деньги, как свои	Hon behövde massor med pengar, men nu var hon inte längre rädd för Modest Alexeitj utan gav ut hans pengar som om de varit hennes egna;	Pengar behövdes nu i stora mängder, men hon var inte längre rädd för Modest Aleksejitj utan gav ut hans pengar som vore de hennes egna.	Hon behövde massor av pengar, men nu var hon inte längre rädd för Modest Alekseitj utan disponerade över hans pengar som om de varit hennes egna

Meningen ovan inleds med en predikativsats som består av ett modalt predikativ utan logiskt subjekt. Däremot finns ett logiskt objekt, 'pengar', som står i genitiv i källtextmeningen eftersom det styrs av mängdangivelsen *очень много*, 'väldigt mycket'. Wickman och Samuelson har använt subjektet från den efterföljande satsen, *hon*, för att göra även den första satsen aktiv. Lundin väljer istället det redan befintliga *pengar* som subjekt i en passiv sats.

6. Diskussion

I det här kapitlet har jag för avsikt att beskriva de övergripande tendenser vi sett vid överföringen av gerundium och enledade satser utifrån resultaten i kapitel 4 och 5. Jag kommer även att försöka applicera Tourys och Bakers översättningsteoretiska begrepp på mina resultat. För överskådlighetens skull går jag först igenom de generella tendenserna för gerundium, sedan för enledade satser och till sist sammanfattar jag respektive översättares måltext.

Det är viktigt att påpeka att den här undersökningen inte omfattat måltexterna som helhet. Jag har enbart analyserat de satser och i vissa fall hela meningar vars källtextmotsvarighet innehåller ett gerundium eller en enledad sats, även om jag i många fall analyserat även andra komponenter i de aktuella satserna och meningarna, såsom ordval och perspektivbyten. Hade analysmaterialet utgjorts av andra satstyper och meningar hade analysen och slutsatserna givetvis kunnat låta annorlunda. Jag vill därför understryka att mina slutsatser inte gäller hela måltexterna, men samtidigt framhålla relevansen av att studera just gerundium och enledade satser i svensk översättning eftersom dessa språkdrag är viktiga för att undersöka det aktuella språkparet ur ett kontrastivt perspektiv.

6.1 Gerundium

Som beskrevs i teoriavsnittet finns det en bred innehållspotential hos de ryska gerundiumkonstruktionerna. Jag hänvisade till bl.a. Schmidt (2005) som var kritisk mot hur grammatikornas ofta lägger ett för ensidigt fokus på den temporala aspekten i sina beskrivningar av relationerna mellan verben i en gerundiumkonstruktion. Som också nämndes i teoriavsnittet går det inte att med säkerhet bedöma vilken betydelse som avses i varje enskilt fall, och en gerundiumkonstruktion kan ofta anses förmedla mer än en betydelse åt gången. Enligt de kriterier som Akimova & Kozintseva (1987) ger i sin artikel har jag ändå gjort en ansats till att analysera potentiell betydelse hos varje gerundiumkonstruktion i källtexten och funnit att motsvarigheterna i måltexterna inte speglar källtextens innehållspotential med avseende på gerundier. Det står också klart att de tre översättarna inte alltid gjort samma tolkningar; i vissa fall har några av dem expliciterat mer, och i andra fall har de respektive expliciteringarna signalerat olika betydelser. I exempel 13 i analyskapitlet såg vi till exempel hur både samordning och kausal bisats hade varit möjliga översättningsmotsvarigheter, och hur även små lexikala förändringar ('säga'/'mena') kan spela roll för vilken funktion den svenska gerundiummotsvarigheten kan sägas förmedla.

Wickmans måltext sticker ut med sin höga frekvens av presensparticip som motsvarighet till ryskans imperfektiva gerundium. Denna konstruktion står för hela 12% av Wickmans gerundiummotsvarigheter (3,3% i Zorikhina-Nilssons material). Den totala andelen presensparticip med verbal funktion är 2,4 promille i Wickmans text. I undersökningsmaterialet hos Holm (2016) ligger andelen presensparticip på 1,3 promille i genomsnitt. Andelen presensparticip i Wickmans text tycks med andra ord påfallande hög och är sannolikt ett resultat av interferens från källtexten. Med tanke på att hon använder presensparticip med verbal funktion även på andra ställen i sin måltext, utan att det motsvaras av ett gerundium i källtexten, tycks det emellertid vara en del av hennes stil och möjligen ett resultat av den tidens svenska språknormer, varför denna lokala strategi sannolikt inte enbart förklaras med interferens.

Hos Lundin och Samuelson ser vi istället en hög frekvens av samordning som gerundiummotsvarighet, vilket får bedömas som ett fall av förenkling och normalisering. De har valt att i hög utsträckning använda en vanligt förekommande svensk konstruktion där gerundiumverbets underordnade position inte framgår. I stora drag stämmer statistiken från undersökningen av mitt material avseende översättning av gerundium överens med tidigare undersökningar som gjorts. Resultaten från Zorikhina-Nilsson (2001) och Mellquist (2016) visar på en något lägre andel samordningar och något högre andel temporala bisatser och prepositionsadverbial än i mitt material, en diskrepans som möjligen kan förklaras med att de haft ett större material medan jag utgått från en enda källtext. En annan förklaring kan vara att Lundin och Samuelson (och även Wickman, även om hennes andel är lägre) väljer samordning i ovanligt hög grad, och att en högre andel temporala och kausala bisatser samt prepositionsadverbial hade skapat en variation bland gerundiummotsvarigheterna som tycks vara genomsnittlig för svenska originaltexter.

Den höga förekomsten (*to the point of exaggeration*, för att använda Bakers egna ord) av samordningar ter sig alltså vara ett utfall av standardisering genom förenkling och normalisering. Samtidigt har jag gjort bedömningen att en lägre förekomst av samordningar till förmån för fler expliciterande konstruktioner, som temporala och kausala bisatser och prepositionsadverbial, också skulle leda till en mer målspråksanpassad, standardiserad, text. Det skulle innebära det som Baker kallar för *utslätning*, det vill säga måltexter med språkdrag som är distribuerade närmare genomsnittsvärdena för målspråkets originaltexter.

6.2 Enledade satser

Vid översättning av enledade satser ser vi att det krävs mer än grammatiskt motiverad explicitering för att undvika interferens. Allt de strukturella skillnaderna mellan svenska och ryska kräver är att den svenska översättaren lägger till ett subjekt, och i vissa fall ett finit verb. Subjektet kan vara ett generiskt pronomen eller ett expletivt subjekt, men väljer översättaren konsekvent dessa subjekt förblir satserna opersonliga eftersom referentiellt subjekt saknas. Även om opersonliga satser är vanliga på svenska tycks de förekomma oftare i mitt material än i svenska originaltexter. Den ryska textens formella sida kan ju inte alltid överföras till svenska utan att resultatet blir grammatiskt inkorrekt, exempelvis satser utan subjekt eller finit verb. På innehållsnivå kan man däremot tala om interferens när den svenska måltexten innehåller ovanligt många satser med opersonliga subjekt, som *man* eller expletivt subjekt. Det är inte källtextens utformning som direkt smugit sig in i måltexten, men det finns skäl att anta att den svenska texten inte hade innehållit lika många opersonliga satser om inte källtexten gjort det.

Lundins frekventa användning av *man* sticker med andra ord ut. Liksom hos Wickman är det Lundins vanligaste översättningsmotsvarighet till ryskans subjektlösa satser med verb i tredje person plural, och utöver det är Lundin ensam om att vid flera tillfällen använda *man* även vid överföring av andra subjektlösa satser, såsom predikativsatser och vissa andra verbalsatser. Som nämntes i teoridelen anges *man* ofta som en standardöversättning till ryskans opersonliga satser. Det är det enda alternativ en svensk översättare har för att skapa en agentiv sats utan att ange agenten, och det är också en vanligt förekommande konstruktion i svenska texter. Som resultaten av den här undersökningen visar ökar dock frekvensen av *man* till en ovanligt hög nivå, vilket alltså tyder på interferens från källtexten.

Även vid de opersonliga satser som innehåller upplevelseverb med upplevaren som dativobjekt uppvisar Wickman interferens i och med att hon i hälften av de fallen behåller upplevaren i objektsform på svenska ('det tycktes henne som om'). Även Samuelson väljer den strategin vid flera tillfällen. Ett par gånger stryker han upplevaren i satsen och behåller bara det expletiva subjektet ('det kändes som om'); eftersom han då faktiskt implicerar information bedömer jag det inte som ett fall av interferens, men väl en adekvansinriktad strategi. Lundin gör om nästan alla satser av denna typ till aktiva, med upplevaren som subjekt ('hon tyckte att'), vilket istället är en acceptansinriktad strategi och kan bedömas som normalisering.

6.3 Måltexterna

Frånvaron av referentiella subjekt visar på en låg grad av explicitering i Lundins översättning. Lundin är den enda av översättarna som inte vid något tillfälle väljer att benämna en ny referent i texten, utan håller sig till det indefinita *man*, expletiva subjekt och i vissa fall en referent som redan finns på annan position i källtextmeningen. Lundin är den som överlag uppvisar minst variation i sina lokala strategier. Sett till motsvarigheter till gerundium och enledade satser uppvisar Lundin med andra ord en låg lexikal diversitet, vilket är ett utmärkande drag för det som Baker kallar *förenkling*.

Även om Samuelson är väldigt sparsam med *man* behåller han många satser opersonliga genom att använda expletivt subjekt. I övrigt är Samuelson den av översättarna som uppvisar den högsta graden av explicitering eftersom han betydligt oftare gör tillägg utöver de som är grammatiskt motiverade. Det exempel vi tydligast ser i statistiken är att han är den som oftast lägger till referentiella subjekt istället för generiska eller expletiva i de opersonliga satserna. Som vi såg i analyskapitlet består expliciteringarna även i tillägg av ord, fraser och ibland hela satser som inte har någon motsvarighet i källtexten. Ibland är ändringarna på lexikal nivå, ibland även på semantisk. Han använder även fler idiomatiska uttryck i sin översättning. Samuelsons många avsteg från källtextens komposition i form av semantiska ändringar, transpositioner och tillägg på både grammatisk och innehållsnivå kan vara tecken på att han i högre grad närmat sig texten som ett enhetligt budskap och strävat efter att förmedla det enligt svenska språknormer. Han tycks ta fasta på just ryskans tendens att lämna information implicit och därför explicitera den informationen enligt egna tolkningar. Vid flera tillfällen flyttar han fokus från situationen till agenten. Sammantaget tyder detta på en acceptansinriktad strategi som medför en lägre grad av läsaransvar.

Samuelsons målspråksanpassning är även ett sätt att förenkla och standardisera texten. Lundin och Samuelson kan sägas uppnå förenklade och standardiserade måltexter med olika tillvägagångssätt. Lundins text blir förenklad på språklig nivå genom lägre grad av lexikal variation, Samuelsons på innehållsnivå genom expliciteringar som tar bort delar av källtextens vaghet och mångtydighet.

Vi har sett en hög grad av interferens i Wickmans måltext i avseendet att hon ofta följer källtextens syntax. Vi har emellertid också sett andra drag som visar på en mer acceptansinriktad strategi. I kategorin *upplevare i dativ* använder hon i 5 av 11 fall en aktiv sats på svenska. Hon använder ofta *man* men flera gånger lägger hon till en ny referent. Hon

använder en hög andel presensparticip som gerundiummotsvarighet men även många samordningar. Vid ett par gerundiumkonstruktioner frångår hon även källtexten genom att utelämna ett av verben. Hon uppvisar med andra ord en större balans mellan sina lokala strategier än Lundin men inte samma variation som Samuelson.

7. Avslutning

I den här uppsatsen har jag sökt redogöra för hur olika lokala strategier kan se ut vid överföring av ryskans gerundiumkonstruktioner och enledade satser till svenska. Jag har analyserat tre olika översättares strategier i deras respektive översättning av Anton Tjechovs novell *Anna na sjeje*. Därefter har jag applicerat ett antal översättningsteoretiska begrepp på dessa strategier och diskuterat generella tendenser i varje översättning.

I inledningen och teorikapitlet redogjorde jag för kontrastiva skillnader mellan ryskan och svenskan. Jag gav exempel på hur ryskans syntetiska karaktär och högre grad av mottagaransvar föranleder explicitering vid översättning till den mer analytiska svenskan, som har en högre grad av avsändaransvar. Utifrån de skillnaderna antog jag att motsvarande konstruktioner på svenska skulle innehålla mer explicit kohesion. Undersökningen visade att samtliga översättare gjort grammatiskt motiverade expliciteringar i nästan samtliga fall, men att det finns skäl att bedöma även grammatiskt korrekta motsvarigheter, som presensparticip och tillägg av generiska och expletiva subjekt, som interferens från källtexten.

Undersökningen visade också att översättarna använt olika lokala strategier vid olika språkoperationer, men i grova drag visar översättningarna på varsin generell tendens: Wickman uppvisar mer interferens, Lundin mer förenkling och Samuelson mer explicitering.

I alla tre måltexter har vi sett exempel på både interferens och standardisering, och vi har sett att de två fenomenen dyker upp vid olika språkoperationer. Undersökningen bekräftar också Pym's teori om att Bakers och Tourys respektive översättningsteoretiska begrepp rör olika nivåer av texten. Tourys i hög grad teoretiska standardiseringsbegrepp både kan och behöver preciseras med hjälp av exempelvis Bakers mer handgripliga begrepp (normalisering, utslätning, förenkling och explicitering). Genom att låta de två begreppsnivåerna komplettera varandra har undersökningen också bekräftat att Bakers fyra begrepp till stor del överlappar varandra och även kan ses som olika sidor av det Toury kallar standardisering. Jag har använt Bakers begrepp i den här uppsatsens material för att visa hur standardisering kan uppnås på

olika sätt, exempelvis genom både utslätning och explicitering. Det tycks emellertid som om även interferens kan leda till en förenklad måltext, exempelvis i fallet med *man* som motsvarighet till opersonliga satser. Jag har lyckats applicera något eller några av Bakers och Tourys begrepp på de flesta ingrepp som översättarna gjort; vägarna till standardisering tycks vara många, och mycket av det jag inte bedömt som standardisering har jag funnit skäl att bedöma som interferens. Tourys begrepp tycks kunna beskriva texter på en övergripande nivå, medan vi med hjälp av Bakers begrepp kan säga något om översättarnas faktiska arbetssätt. Även Bakers begrepp är emellertid svårgripbara, och att applicera dessa på en textnära studie har varit något av ett experiment, men de har trots allt utgjort användbara verktyg för att beskriva hur de tre måltexterna skiljer sig åt med avseende på undersökta språkdrag.

Resultaten från den här undersökningen ger stöd åt uppfattningen att grammatikornas sedvanliga instruktion om att översätta opersonliga satser med *man* är otillräcklig och borde kompletteras med ett tydligare kontrastivt perspektiv, där man uppmärksammar ryskans högre benägenhet att använda enledade, i synnerhet opersonliga, satser och föreslår mer explicita satser med referentiella subjekt som möjliga alternativ. Undersökningen har också visat att den innehållspotential som finns i källtextens gerundier inte framgår i måltexterna. Det faktum att samordning på svenska ibland översätts med ryskt gerundium tyder emellertid på potentiella relationer mellan de berörda verben som aktualiseras i den ryska språkliga världsbilden men inte i den svenska. Samordning borde därför anses vara en fullgod översättningsmotsvarighet i många fall, men ofta skulle koherensen kunna tydliggöras i svenska måltexter. Precis som exempelvis Schmidt (2005) påpekar, torde grammatikundervisningen i ryskämnet vinna på en mer nyanserad diskussion om funktioner hos gerundium och hur dessa kan uttydas.

Det är tydligt att den av översättarna som uppvisar lägst grad av interferens vid överföring av de undersökta språkdragen är Samuelson, som också är den av översättarna som har längst och bredast erfarenhet. Han är emellertid också den som uppnår högst grad av standardisering i bemärkelsen att han anpassar sin text till svenska språknormer och gör många expliciteringar. Vi ser tecken på att Samuelson är den som i högst utsträckning tagit sig an texten som en helhet och inte som en uppsättning språkliga enheter. Den av översättarna med minst erfarenhet, Lundin, är också den som expliciterar minst. Den som uppvisar mest interferens är emellertid Wickman, som också var en väletablerad översättare. Även hon gör dock fler avsteg från källtexten och semantiskt tyngre expliciteringar än Lundin. Baserat på den här undersökningens relativt begränsade material ser vi alltså en större tendens till avsteg från källtexten hos de mer erfarna översättarna. Bristen på explicitering går till viss del hand i hand med interferens i Lundins måltext, men med tanke på att vi ser en annan typ av interferens hos Wickman verkar

det rimligt att graden av interferens, precis som Toury påpekar, inte enbart beror på översättarens erfarenhet, utan även på andra normer som påverkar översättaren vid en given tidpunkt. För framtida studier skulle det därför vara intressant att undersöka hur språket i svenska översättningar av rysk litteratur förändrats över tid, och hur översättarnas villkor och ryska språkets och litteraturens status påverkat det.

Källor

Baker, M. (1996). 'Corpus-based Translation Studies: _e Challenges that Lie Ahead', in Harold Somers (ed.) *Terminology, LSP and Translation: Studies in Language Engineering in honour of Juan C. Telemán 1999:er*, Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins, 175–86.

Baker, Mona & Saldanha, Gabriela (red.) (2009). *Routledge encyclopedia of translation studies [Elektronisk resurs]*. 2nd ed. London: Routledge

Birzer, S. (2010). *Russkoe deepričastie. Processy grammatikalizacii i leksikalizacii*. München: Kubon&Telemán 1999:er

Blum-Kulka, S. (1996). *Shifts of Cohesion and Coherence in Translation*. Tübingen: Günter Narr. 17-35. Interlingual and Intercultural Communication

Englund Dimitrova, Birgitta (2005). *Expertise and explicitation in the translation process [Elektronisk resurs]*. Amsterdam: John Benjamins

Fält, Erik (2004). *Da! Kort rysk grammatik*. 3. uppl. Uppsala: Scripta

Haspelmath; M. (1995). The Converb as a Cross-linguistically Valid Category. I Haspelmath, M. & König, E. (red.) *Converbs in Cross-Linguistic Perspective: Structure and Meaning of 96 Adverbial Verb Forms — Adverbial Participles, Gerunds*. Berlin — New York: Walter de Gruyter, ss. 1–55.

Holm, Lisa. 2016. ”Lexikala profiler i några nutida romaner”. I *Svenskans beskrivning* 34. Lundastudier i nordisk språkvetenskap A 74. Lunds universitet.

McCool, Matthew (2009). *Writing around the world: a guide to writing across cultures*. London: Continuum

Nilsson, Barbro (1981). *Den enkla ryska satsens syntax: kompendium*. Stockholm: Univ.

Pym, Anthony (2008). On Toury's Law on how Translators Translate. I Pym, Anthony, Shlesinger, Miriam & Simeoni, Daniel (red.) (2008). *Beyond descriptive translation studies: investigations in homage to Gideon Toury*. Amsterdam: John Benjamins Pub. Co., 311-328

Schmidt, Morena Azbel (2005). *How do you do it anyway?: a longitudinal study of three translator students translating from Russian into Swedish*. Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2006

Sigurdsson, Árni Thór (1989). *Om enleddede setninger i russisk og deres norske oversettelsesekvivalenter..* Stockholm: Inst. för slaviska och baltiska språk, Univ.

Skärlund, Sanna (2017). *Man, en och du [Elektronisk resurs] : generiska pronomen i svenskans historia*. Diss. Lund : Lunds universitet, 2017

Telemán, Ulf, Hellberg, Staffan & Andersson, Erik (1999). *Svenska akademiens grammatik*. 1. uppl. Stockholm: Svenska akad.

- Tjechov, Anton (1955). *Damen med hunden och andra noveller*. Stockholm: Forum
- Tjechov, Anton (1982). *Damen med hunden och andra noveller*. Uddevalla: Niloe
- Tjechov, Anton (2017). *Damen med hunden: noveller*. Lund: Bakhåll
- Toury, Gideon (2012). *Descriptive translation studies – and beyond [Elektronisk resurs]*. Revised ed. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company
- Wade, Terence Leslie Brian (2000). *A comprehensive Russian grammar*. 2. ed. rev. and expanded Malden, MA: Blackwell Publishers
- Wikland, Lennart (1974). *Modern rysk grammatik = Grammatika sovremennogo russkogo jazyka*. Stockholm: Esselte studium
- Zorikhina-Nilsson N. (2002). När översätter man svenska finita verb med ryska gerundier? I Zorikhina-Nilsson: *Komparativa studier i språk och litteratur*. [Gusli Working Papers 10]. Göteborg: Göteborgs universitet, ss. 79–103.
- Zorikhina-Nilsson, N. (2001). Русские деепричастные конструкции в зеркале шведского языка (выражение отношения одновременности между действиями). В кн. Adrian Barentsen and Youri Poupynin (red.). *Functional Grammar: Aspect and Aspectuality. Tense and Temporality. Essays in Honour of Alexander Bondarko*. München: Lincom Europa, ss. 143-155.
- Øverås, L. (1998). In Search of the Third Code: An Investigation of Norms in Literary Translation. *Meta*, 43(4), 557–570.
- Акимова, Т. Г & Козинцева, Н. А. (1987). Аспектуально-таксисные ситуации. Зависимый таксис (на материале деепричастных конструкций). В кн. Бондарко, В. А. (ред.) *Теория функциональной грамматики. Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Таксис*. Ленинград: Наука, 256–274.

Bilaga

Gerundium

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelsson
Многие одобряли это, говоря , что Модест Алексеич уже в чинах и не молод	Många gillade detta och sade att Modest Alexeitj ju redan var en tjänsteman i de högre graderna och inte så alldeles ung	Många uppskattade detta och menade , att eftersom Modest Aleksejitj redan var hunnen en bra bit i karriären och ingen ungdom längre	Många uppskattade detta och menade att Modest Alekseitj trots allt var en tjänsteman i hög ställning och inte så ung
...он шептал ей что-то, обдавая ее запахом винного перегара, дул в ухо, – ничего нельзя было понять, – и крестил ей лицо, грудь, руки	... svepande henne i vinångor flåsade han henne i örat och viskade något – vad gick inte att uppfatta – och gjorde korstecknet över hennes ansikte, bröst och händer	...och han viskade något till henne, samtidigt som han omvärvde henne med spritångor. Han flåsade henne i örat – inget av det han sa gick att förstå – och gjorde korstecknet över hennes ansikte, bröst och händer	...och med en andedräkt blandad med alkoholångor flåsade han henne i örat och viskade något – exakt vad gick inte att uppfatta – och gjorde korstecknet över hennes ansikte, bröst och händer
Когда поезд тронулся, Аня видела, как ее отец побежал немножко за вагоном, пошатываясь и расплескивая свое вино, и какое у него было жалкое, доброе, виноватое лицо.	När tåget satte sig i rörelse såg Anja hur hennes far, vingligt och skvimpande ut sitt vin , småsprang lite bredvid vagnen och hur snällt och skuldmedvetet hans stackars ansikte såg ut	När tåget hade satt sig i rörelse, såg Anja hur hennes far småsprang efter vagnen, vinglade och spillde ut sitt vin . Och vilket ömkligt och skuldmedvetet ansiktsuttryck han hade.	När tåget satte sig i rörelse såg Anja hur hennes far på osäkra ben började småspringa efter vagnen medan han skvätte ut sitt vin . Hans snälla och olyckliga ansikte såg länge efter henne.
Модест Алексеич осмотрелся в купе, разложил вещи по полкам и сел против своей молодой жены, улыбаясь	Modest Alexeitj besiktigade kupén, placerade gepäcket i hyllorna och slog sig med ett leende ned mitt emot sin unga hustru	Modest Aleksejitj såg sig omkring i kupén, placerade bagaget på hyllorna och satte sig småleende ner mittemot sin unga hustru	Modest Alekseitj inspekterade först kupén och placerade bagaget på hyllorna och slog sig så med ett leende ned mitt emot sin unga hustru
– Не могу не припомнить теперь одного обстоятельства, – сказал он, улыбаясь .	- Jag kan inte låta bli att just nu erinra mig en sak, sa han med ett småleende	- Jag kan inte låta bli att dra mig till minnes en viss episod, sa han med ett leende	- Jag kan inte låta bli att just nu erinra mig en händelse, sa han med ett småleende

И она тоже улыбалась, волнуясь от мысли, что этот человек может каждую минуту поцеловать ее своими полными, влажными губами и что она уже не имеет права отказать ему в этом	Och hon log också upprörd vid tanken på att denne man vilken minut som helst skulle kunna kyssa henne med sina tjocka, fuktiga läppar och att nu hade hon inte längre någon rätt att vägra honom det	Och hon log också, oroad av tanken att denne man vilket ögonblick som helst kunde kyssa henne med sina tjocka, fuktiga läppar och att hon inte längre hade någon rätt att neka honom det	Och hon log också, orolig vid tanken på att denne man vilket ögonblick som helst skulle kunna kyssa henne med sina tjocka, fuktiga läppar och att hon nu inte längre hade rätt att vägra honom detta
– Вот так, – сказал он, сядась рядом с Аней.	- Så där ja, sa han och slog sig ned bredvid Anja	- Så där ja, sa han och slog sig ned hos Anja	- Så där ja, sa han och slog sig ned vid Annas sida
Пока она вспоминала эти подробности, слышалась вдруг музыка, ворвавшаяся в окно вместе с шумом голосов.	Medan hon satt och påminde sig dessa detaljer hördes plötsligt musik komma inströmmande genom fönstret tillsammans med ett sorl av röster	Medan hon satt och tänkte på dessa detaljer hördes plötsligt musik, som brusade in genom fönstret tillsammans med ett sorl av röster	Medan hon satt och tänkte på alla dessa bekymmer hörde hon plötsligt musik strömma in genom det öppna fönstret och ett sorl av röster
Заметив , что на нее смотрит Артынов, она кокетливо прищурила глаза и заговорила громко по-французски	Дå hon märkte att Artynov såg på henne kisade hon kokett med ögonen och började tala franska högt	Дå hon märkte att Artynov såg på henne, kisade hon kokett med ögonen och började högljutt att tala franska	Дå hon märkte att Artynov såg på henne kisade hon kokett med ögonen och började tala högt på franska
И, держа нож в кулаке, как меч, он говорил:	Och med bordskniven i näven som ett svärd sa han:	Och med bordskniven i sin knutna näve som ett svärd, sa han:	Och med bordskniven i näven som ett svärd sa han:
...бледный, с порезанным от бритья подбородком, вытягивая тощую шею, он целых полчаса стоял перед зеркалом и прихорашивался, то причесываясь , то закручивая свои черные усы, прыскался духами,	Blek, med skärsår på hakan efter rakningen kunde han en hel halvtimme stå framför spegeln med den magra halsen framsträckt och putsa sig; än kammade han sig, än tvinnade han sina svarta mustascher eller stänkte parfym på sig, knöt halsduken i rosett, drog på sig	Blek, med skärsår på hakan efter rakningen kunde han stå en hel halvtimme med sin magra hals framsträckt mot spegeln och göra sig vacker. Än friserade han sig, än tvinnade han sina svarta mustascher, stänkte på sig parfym, knöt halsduken i rosett, tog	Blek och med skärsår på hakan efter rakningen kunde han stå en halvtimme med den magra halsen utsträckt framför spegeln och putsa sig. Han kammade sig, tvinnade sina svarta mustascher, stänkte parfym på sig och knöt en elegant kravatt. Så drog han

завязывал бантом галстук	handskar, satte på cylindern och gick till sina privatlektioner	på sig handskarna och cylinderhatten och gick till sina privatlektioner	på sig handskarna, satte på cylindern och gick till sina privatlektioner
Раскланявшись с кем-нибудь, он тотчас уже шептал Ане:	När han hälsade på någon viskade han strax till Anja:	När han hade hälsat på någon, viskade han genast till Anja:	När han hälsat på någon viskade han strax till Anja:
...но так как было неловко отойти от буфета, ничего не купивши , то он требовал сельтерской воды и выпивал один всю бутылку	Men eftersom det var genant att lämna buffén utan att köpa något beställde han in en flaska seltersvatten och drack ur hela flaskan ensam	Men eftersom det kändes genant att lämna byffén utan att ha köpt någonting , beställde han en flaska seltersvatten och drack ensam upp hela flaskan	Men eftersom det kändes genant att lämna buffén utan att köpa något beställde han en flaska seltersvatten och hällde i sig hela flaskan ensam
Или он, вдруг весь покраснев , говорил ей быстро:	Eller också kunde han plötsligt bli alldeles röd och sa hastigt till Anja:	Eller så kunde han plötsligt rodna över hela ansiktet och hastigt säga till henne:	Plötsligt kunde han bli alldeles röd och hastigt säga till Anja:
– Хорошо, я вам дам, – сказал Модест Алексеич, подумав	- Nåväl, jag ska ge er dem, sa Modest Alexejtj efter något funderande	- Nåväl, jag ska ge er dem, sa Modest Aleksejtj efter en stunds betänketid	- Nåväl, jag ska ge er pengarna, sa Modest Aleksejtj eftertänksamt
Но зато он дарил Ане кольца, браслеты и броши, говоря , что эти вещи хорошо иметь про черный день.	Men Anja skänkte han istället ringar, armband och broscher och sa att dylika saker kunde vara bra att ha om mörka dagar skulle randas	Istället skänkte han Anja ringar, armband och broscher och sa , att de där sakerna kunde vara bra att ha, om det skulle bli svåra tider	I gengäld skänkte gav Anja ringar, armband och broscher och sa att dylika ting kunde vara bra att ha om mörka dagar skulle randas
Каждый вечер, после карт, Модест Алексеич, взволнованный, шептался с чиновницами, озабоченно поглядывая на Аню, и потом долго ходил из угла в угол, о чем-то думая .	Varje kväll efter spelpartierna hade Modest Alexejtj upprörda viskande rådplägningar med tjänstemannafruarna, tittade oroligt på Anja och gick så länge ur hörn i hörn i rummet medan han funderade på något	Varje kväll efter kortspelet förde Modest Aleksejtj i en exalterad sinnesstämning viskande samtal med tjänstemannafruarna, såg bekymrat på Anja och vankade sedan från hörn till hörn försänkt i tankar	Varje kväll efter spelpartierna höll Modest Aleksejtj ängsligt viskande rådplägningar med fruarna, medan han oroligt tittade på Anja och därefter promenerade han länge från hörn till hörn i rummet med pannan i djupa veck
Она взяла; но, заказывая бальное платье, ни с кем не советовалась, а	Hon tog emot dem men rådgjorde inte med någon när hon beställde klänningen utan pratade bara med	Hon tog emot dem, men när hon beställde klänningen, rådgjorde hon inte med någon utan hörde	Hon tog emot dem, men rådgjorde inte med någon när hon beställde sin klänning, hon pratade

поговорила только с отцом и постаралась вообразить себе, как бы оделась на бал ее мать	fadern och försökte tänka sig hur hennes mor skulle ha klätt sig till en bal	sig bara för lite med fadern och försökte föreställa sig hur hennes mor skulle ha klätt sig till en bal	bara med sin far och försökte tänka sig in i vad hennes mor skulle ha haft på sig på en bal
– Вот ты у меня какая... вот ты какая! Анюта! – продолжал он, вдруг впадая в торжественный тон	- Jaså, är det sådan du är... jaså du kan se så ut! Anja lilla! fortsatte han och föll plötsligt in i en högtravande ton;	- Vad du är söt... Min söta lilla! Anja! fortsatte han och fick plötsligt ett högtidligt tonfall i rösten	- Se, så vacker du är... så vacker! Anja lilla! fortsatte han och föll plötsligt in i sitt vanliga pompösa tonfall:
Когда Аня, идя вверх по лестнице под руку с мужем, услышала музыку и увидела в громадном зеркале всю себя, освещенную множеством огней, то в душе ее проснулась радость	När Anja, som gick uppför trappan vid mannens arm, fick höra musiken och i den väldiga spegeln fick se sig själv i helfigur i de många ljusens sken vaknade glädjen i hennes själ	När Anja gick uppför trappan arm i arm med mannen och fick höra musiken och fick syn på sig själv i helfigur i den väldiga spegeln i skenet av de många ljusen, då vaknade en glädje till liv i henne	När Anja gick uppför trappan vid mannens arm och hörde musiken och fick se sig själv i helfigur i den väldiga spegeln i skenet från alla ljusen vaknade glädjen inom henne
Она шла гордая, самоуверенная, в первый раз чувствуя себя не девочкой, а дамой, и невольно походкою и манерами подражая своей покойной матери	Hon gick stolt och självsäkert, kände sig för första gången inte som en liten flicka, utan som en dam och tog omedvetet efter sin döda mors gång och sätt	Hon gick stolt och självsäkert och kände sig för första gången inte som en liten flicka utan som en dam, och ofrivilligt tog hon efter sin döda mors sätt att gå och föra sig	Hon gick stolt och självsäkert, kände sig för första gången inte som en liten flicka utan som en riktig dam och tog omedvetet efter sin döda mors steg och sätt att föra sig
Даже присутствие мужа не стесняло ее, так как, перейдя порог собрания, она уже угадала инстинктом, что близость старого мужа нисколько не унижает ее	Inte ens mannens närvaro generade henne, ty redan när hon steg över tröskeln till Klubben hade hon instinktivt känt att närvaron av hennes gamle make på intet vis förnedrade henne	Inte ens mannens närvaro besvärade henne, för hon hade redan när hon steg över tröskeln till klubben instinktivt känt, att det faktum att hon hade en så gammal man vid sin sida inte alls minskade hennes värde	Inte ens mannens närvaro generade henne, för redan när hon steg över tröskeln till adelsförsamlingen hade hon instinktivt känt att hennes gamle make på intet vis vanhedrade henne

Она танцевала страстно, с увлечением и вальс, и польку, и кадрили, переходя с рук на руки, угорая от музыки и шума, мешая русский язык с французским, картавя , смеясь и не думая ни о муже, ни о ком и ни о чем	Hon dansade lidelsefullt och med hänryckning både vals och polka och kadriļ, gick ur famn i famn , yr av musiken och sorlet, blandade ihop ryska och franska , skorrade, skrattade och ägnade inte en tanke vare sig åt mannen eller någon eller något	Hon dansade vals, polka och kadriļ lidelsefullt och med hänförelse, gick från kavaljer till kavaljer , helt omtöcknad av musiken och larmet, talade ryska och franska om vartannat, skorrade, skrattade och brydde sig varken om maken eller någon annan eller något annat	Hon dansade lidelsefullt och hänryckt både vals och polka och kadriļ, gick från famn till famn , omtumlad av musiken och sorlet, blandade ihop ryska och franska , skorrade, skrattade och ägnade inte en tanke varken åt sin man eller någon annan eller någonting som helst
Отец Петр Леонтьич, в помятом фраке, от которого пахло бензином, подошел к ней, протягивая блюдечко с красным мороженым	Fadern, Peter Leontitj, i skrynklig frack som det luktade bensin om, räckte henne en assiett skär glass	Fadern, Pjotr leontitj, klädd i en skrynklig frack, som det luktade bensin om, kom fram och räckte henne en assiett med röd glass	Hennes far, Pjotr Leontitj, kom fram klädd i skrynklig frack som luktade bensin och räckte henne en assiett med rosafärgad glass
– Ты очаровательна сегодня, – говорил он, глядя на нее с восторгом	- Du är bedårande idag, sa han och såg hänryckt på henne	- Du ser förtjusande ut idag, sa han och betraktade henne alldeles hänförd	- Du är förtjusande ikväll, sa han och såg hänförd på henne
Она сунула ему в руки блюдечко и, подхваченная кем-то, унеслась далеко и мельком, через плечо своего кавалера, видела, как отец, скользя по паркету, обнял даму и понесся с ней по зале	Hon tryckte assietten i handen på honom och virvlade iväg, gripen av någon, långt bort och såg bara som hastigast över axeln på sin kavaljer hur fadern slog armen kring en dam och for i väg med henne ut i salen	Hon räckte tillbaka assietten till honom, någon fattade tag i henne, och hon fördes långt bort – bara i en glimt över sin kavaljers axel såg hon hur fadern, som gled fram över parketten, hade gripit tag i en dam, och susade ut över salsgolvet med henne	Hon stack hastigt åt honom assietten och virvlade iväg, fångad av ett par starka armar, och var redan långt borta. I flykten hann hon se över axeln på sin kavaljer hur hennes far halkade fram över parketten och slog armen om en dam och flög iväg med henne ut i salen
...он важно и тяжело, словно туша в мундире, ходил, поводил плечами и грудью,	Han klev omkring värdig och tung som en elefant i uniform, förde med axlar och bröst, trampade så	Han rörde sig värdigt och tungt som ett köttberg i uniform, förde med axlarna och bröstet, stampade	Värdig och tung klev han runt som en ko i uniform, svängde med axlarna och bringan, smällde så gott han

притоптывал ногами еле-еле – ему страшно не хотелось танцевать, а она порхала около, дразня его своей красотой, своей открытой шеей	nätt, så nätt med fötterna, han dansade förfärligt ogärna, medan hon fladdrade fram invid honom, eggande honom med sin skönhet och sin bara hals	mödosamt fram – han hade förfärligt liten lust att dansa – hon däremot svävade omkring, eggande honom med sin skönhet och sin bara hals	kunde i takt med fötterna, han dansade förskräckligt motvilligt, medan hon svävade runt, eggade honom med sin skönhet och sin blottade hals
он оживился, заволновался и, уже поддавшись очарованию, вошел в азарт и двигался легко, молодо	...det kom liv i honom, han blev upprörd och råkade, när han nu hängav sig år förtrollningen, i affekt och började röra sig lätt och ungdomligt	Han kvicknade till, blev upphetsad, och när han väl hade givit efter för den behagliga stämningen, råkade han i affekt och rörde sig lätt och ungdomligt	...det kom liv i hans rörelser, han greps med ens av en stormvind och gav efter för förtrollningen, rörde sig med ens ledigt och ungdomligt
Едва громадный офицер успел поблагодарить ее, как публика вдруг расступилась и мужчины вытянулись как-то странно, опустив руки	Knappt hade den väldige officern hunnit tacka förrän mängden plötsligt gav plats och herrarna stramade upp sig så underligt med armarna utmed sidorna .	Knappt hade den väldige officeren hunnit tacka för dansen, så vek mängden åt sidan, och herrarna sträckte upp sig på ett så underligt sätt med armarna utefter sidorna...	Knappt hade den väldige officeren hunnit tacka för dansen förrän mängden av dansande plötsligt delade sig och herrarna stramade upp sig så besynnerligt med armarna utmed sidorna
Я к вам с поручением от жены, – продолжал он, подавая ей руку	Jag kommer till er i ett uppdrag av min hustru, fortfor han och bjöd henne armen	Jag har ett uppdrag från min hustru åt er, fortsatte han och bjöd henne armen	Jag kommer till er med ett uppdrag från min maka, fortsatte han och bjöd henne armen
Не отрывая глаз с Ани, он выпил бокал шампанского и заплатил сто рублей, потом выпил чаю и дал еще сто – и все это молча, страда я астмой...	Utan att ta ögonen från Anja tömde han ett glas champagne och betalade hundra rubel, sedan drack han te och lämnade ytterligare hundra rubel – och allt detta under tystnad och plågad av astman...	Utan att ta ögonen från Anja tömde han ett glas champagne och betalade hundra rubel, sedan drack han te och betalade hundra rubel till – allt under tystnad, plågad av sin astma...	Utan att ta ögonen från Anja tömde han ett glas champagne och betalade hundra rubel, sedan drack han en kopp te och lämnade ytterligare hundra rubel – och allt under tystnad och plågad av sin astma
Петр Леонтыич, уже бледный, но еще крепко держась на ногах, подошел к избушке и	Peter Leontitj, som redan var blek, men fortfarande tappert höll sig på fötter, kom fram tillståndet och begärde ett glas konjak	Pjotr Leontitj, som redan var blek men stadigt höll sig på fötterna, kom fram tillståndet och beställde ett glas konjak	Pjotr Leontitj var blek och tagen, men höll sig fortfarande tappert på fötter. Han kom fram tillståndet och

попросил рюмку коньяку.			bad om ett glas konjak
Аня покраснела, ожидая , что он скажет что-нибудь неподобающее	Anja rodnade, hon väntade att han skulle säga något olämpligt	Anja rodnade och väntade bara på att han skulle säga något opassande	Anja rodnade, hon var rädd att han skulle säga något opassande
...он выпил, выбросил из своей пачечки десять рублей и важно отошел, не сказав ни слова	...han drack ur, slängde fram en tiorubersedel ur sin sedelbunt och gick värdigt sin väg utan att säga ett ord	...han drack ur sitt glas, slängde fram tio rubel ur sin sedelbunt och avlägsnade sig med en viktig min utan att säga ett ord	...han drack ur, slängde fram en tiorubersedel ur sin sedelbunt och gick värdigt iväg utan att säga ett ord
Он, глядя на нее слащаво и жуя , поцеловал ей ручку и попросил позволения бывать еще и уехал, а она стояла среди гостиной, изумленная, очарованная, не веря , что перемена в ее жизни, удивительная перемена, произошла так скоро	Med sliskig min och bitande på läpparna såg han på henne, kysste henne på hand, bad om tillåtelse att få återkomma och for sin väg, medan hon stod kvar i salongen, överraskad, förtjust, oförmögen att fatta att en förändring, en häpnadsväckande förändring så hastigt hade försiggått med hennes liv	Han såg på henne med sin sötsliskiga min och bet på läpparna, medan han kysste hennes lilla hand och bad om tillåtelse att få återkomma, och så åkte han sin väg. Hon stod kvar mitt i salongen, förvånad, förtjust och kunde inte fatta att förändringen i hennes liv, den underbara förändringen, hade gått så fort	Han tuggade ivrigt på läpparna medan han betraktade henne med sötsliskig min, kysste på hand och bad om hennes tillåtelse att återkomma och for så sin väg. Anja stod villrådig kvar mitt i salongen, överraskad, smickrad och ur stånd att förstå hur denna förändring, denna häpnadsväckande förändring i hennes liv hade kunnat ske så hastigt
...она сказала, отчетливо выговаривая каждое слово:	...sa hon, distinkt artikulerande vart ord:	...sa hon med noggrann artikulation av varje ord:	...sa hon med tonvikt på varje stavelse:
– Значит, у вас теперь три Анны, – сказал он, осматривая свои белые руки с розовыми ногтями, – одна в петлице, две на шее.	- Jaha, så nu har ni alltså tre Annor, sa han medan han beskådade sina vita händer med de skära naglarna. En i knapphållet och två om halsen.	- Jaha, det vill alltså säga, att ni nu har tre Annor, sade han och betraktade sina vita händer med de skära naglarna, en i knapphållet och två om halsen	- Jaha, så nu har ni alltså tre Annor, sa han medan han betraktade sina vita händer med de skära naglarna. En i knapphållet och två om halsen

Enledade satser

Källtext	Wickman	Lundin	Samuelsson
После венчания не было даже легкой закуски	Efter vigseln serverades inte ens en lätt förfriskning	Efter vigseln bjöd man inte ens på en liten bit mat	Efter vigseln bjöds inte ens på en lättare förtäring
...вместо музыки и танцев – поездка на богомолье за двести верст	...istället för dans och musik blev det en resa på tvåhundra verst till en vallfartsort	...istället för musik och dans blev det pilgrimsfärd till en vallfartsort två hundra verst bort	...istället för musik och dans blev det en pilgrimsfärd på tvåhundra verst till heliga platser
...да и скучно слушать музыку, когда чиновник пятидесяти двух лет женится на девушке, которой едва минуло восемнадцать	... det skulle till och med ha känts olustigt att lyssna till musik när en femtiotvåårig ämbetsman gifte sig med en flicka på knappa aderton	Ja, det skulle rentav kännas en smula beklämmande med musik, när en tjänsteman på femtiotvå år gifte sig med en flicka som nätt och jämnt hade fyllt arton	...och för den delen skulle det knappast vara något nöje att spela musik när en femtiotvåårig man i staten gifte sig med en flicka som nyss fyllt arton
Говорили также, что эту поездку в монастырь Модест Алексеич, как человек с правилами, затеял, собственно, для того, чтобы дать понять своей молодой жене, что и в браке он отдаст первое место религии и нравственности	Man sade också att Modest Alexejitj, som var en man med principer, avsiktligt hade arrangerat den här resan till klostret för att klargöra för sin unga hustru att han även inom äktenskapet satte religionen och moralen i främsta rummet	Man sade också att Modest Aleksejitj, som var en man med principer, egentligen hade tänkt ut den här resan till klostret för att han ville låta sin unga hustru förstå, att han även inom äktenskapet satte religion och moral i främsta rummet	Det påstods också att Modest Aleksejitj, som var en man med principer, medvetet hade arrangerat de här klosterbesöken för att hans unga hustru skulle förstå att han även inom äktenskapet satte religion och moral i främsta rummet
Молодых проводжали	Man följde de nygifta	Man eskorterade de nygifta till stationen	De nygifta följdes till stationen
А надо сказать , что в то время к Косоротову только что вернулась его жена, особа сварливая и легкомысленная,	Jag måste berätta att vid den tiden hade Kosorotovs hustru just kommit tillbaka till honom igen, en synnerligen trätlysten och lättfärdig person som hette Anna	Man måste då också tala om , att vid den tiden hade Kosorotovs hustru just återvänt till honom, en grälsjuk och lättsinnig	Jag måste då förtydliga att Kosorotovs hustru just vid den tidpunkten hade återvänt till hemmet igen, hon var en synnerligen grälsjuk

которую звали Анной		person, som hette Anna	och lättsinnig person som hette Anna
...ей было и страшно и гадко	... hon kände sig både rädd och äcklad	... hon kände sig både rädd och otäck till mods	... hon kände sig både rädd och äcklad
Она вспоминала, как мучительно было венчание, когда казалось ей , что и священник, и гости, и все в церкви глядели на нее печально:	Hon satt och tänkte på hur pinsam vigseln hade varit, när det tyckts henne som om både prästen och gästerna och alla i kyrkan hade betraktat henne med sådant vemod:	Hon tänkte på hur pinsam vigseln hade varit, när hon hade tyckt , att både prästen och gästerna och alla i kyrkan hade sett på henne med bekymrade miner:	Hon satt och tänkte på den pinsamma vigseln, det tycktes henne som om både prästen och gästerna och alla de övriga i kyrkan hade betraktat henne med en sådan förstämning.
И ей почему-то казалось , что отец и мальчики сидят теперь без нее голодные и испытывают точно такую же тоску, какая была в первый вечер после похорон матери.	Och det tycktes henne på något sätt som om fadern och pojkarna nu satt där utan henne hungriga och kände sig lika olyckliga som de hade gjort första kvällen efter moderns begravning.	Och av någon anledning fick hon för sig , att fadern och pojkarna nu satt hungriga utan henne och kände samma saknad som den första kvällen efter moderns begravning.	Det tycktes henne på något sätt som om fadern och pojkarna nu satt där, utan henne, hungriga och kände sig lika olyckliga som de hade gjort den första kvällen efter moderns begravning.
когда хвалили ее красоту, молодость и изящные манеры, ей казалось , что весь свет видит ее дешевую шляпку и дырочки на ботинках, замазанные чернилами	...och när man talade berömmande om hennes skönhet och ungdom och fina sätt hade det tyckts henne som om hela världen tittade på hennes lilla billiga hatt och hålen i kängorna som hon smetat bläck på	...och när man gav henne komplimanger för hennes skönhet, ungdom och fina sätt, tyckte hon att hela världen såg hennes billiga hatt och hålen i skorna, som hon hade smetat igen med bläck	Och när folk berömde hennes skönhet, ungdom och fina sätt hade det känts som om hela världen kunde se hennes billiga hatt och hålen i kängorna, som hon hade försökt dölja med bläck
А по ночам слезы и неотвязчивая, беспокойная мысль , что скоро-скоро отца уволят из гимназии за слабость	Och om nätterna tårar och den envist efterhängsna tanken att snart, mycket snart skulle de komma och köra bort fadern från gymnasiet för hans svaghets skull	Och på nätterna tårar och den efterhängsna, oroande tanken på att snart, mycket snart, skulle fadern bli avskedad från läroverket på grund av sin svaghet	Och sedan nätternas tårar och ångest och den oroliga och ihållande tanken att fadern snart, mycket snart skulle få avsked från gymnasiet för klandervärt uppträdande

...ему ничего не стоит, как говорили Ане, взять у его сиятельства записочку к директору гимназии и даже к попечителю, чтобы Петра Леонтьича не уволяли ...	...det skulle inte vara den minsta konst för honom, sade man Anja , att få en skrivelse från hans excellens till gymnasiets rektor eller rent av till skolans inspektor om att Peter Leontitj inte finge avskedas ...	...det skulle inte vara någon konst för honom, som man sa till Anja , att utverka ett brev från Hans Nåd till läroverkets rektor eller till och med till skolinspektören om att man inte skulle avskeda Pjotr Leontitj	Det skulle inte vara något problem för honom, efter vad man berättade för Anja , att utbe sig om en skrivelse från Hans Excellens till rektorn, eller rentav till skolans inspektor, om att Pjotr Leontitj inte fick avskedas
За платформой в толпе бойко играли на гармонике и на дешевой визгливой скрипке	På andra sidan perrongen spelades det livligt på handklaver i en folksamling och på en billig, gnällande fiol	På andra sidan perrongen i vimlet spelade man livligt på dragharmonika och på en billig, gnällande fiol	På andra sidan perrongen kunde hon se en stor folksamling och därifrån kom livliga toner från ett dragspel och en eländigt gnällande fiol
... должно быть , на дачах был танцевальный вечер	... det var kanske danskväll här på landet	... det var tydligen danskväll här ute på landet	... antagligen var det danskväll i byn
Она вышла на площадку, под лунный свет, и стала так, чтобы видели ее всю в новом великолепном платье и в шляпке	Hon gick ut på plattformen i månskenet och ställde sig så att alla skulle kunna se hennes nya, eleganta klänning och lilla hatt	Hon gick ut på perrongen i månskenet och ställde sig så, att man skulle se henne i helfigur i hennes nya flotta klänning och lilla hatt	Hon gick ut på plattformen i månskenet och ställde sig så att alla skulle se hennes nya, eleganta klänning och lilla hatt
– Здесь разъезд , – ответили ей, – ожидают почтового поезда.	- Här är tågmöte , svarade man henne, de väntar på att posttåget ska passera	- Det blir tågmöte , svarade man henne, det är posttåget som ska inväntas	- Det är tågmöte , svarade någon , vi väntar på att posttåget ska passera
...и оттого, что всем было весело, она вдруг почувствовала радость	...och för att alla var så glada kände hon sig plötsligt också glad	...och för att alla var så upprymda , kände hon plötsligt en sådan glädje	...och att stämningen var så uppsluppen gjorde henne med ens lycklig
...и вернулась она в свое купе с таким чувством, как будто на полустанке ее убедили , что она будет счастлива непременно, несмотря ни на что	Och hon kom tillbaka in i sin kupé med en sådan känsla som om man vid anhalten hade övertygat henne om att hon ovillkorligen skulle	Och hon vände åter till sin kupé med känslan av att hon vid anhalten hade övertygats om att hon säkert skulle bli lycklig, trots allt	Och hon kom tillbaka in i sin kupé med en känsla som om man på perrongen hade övertygat henne om att hon ovillkorligen

	komma att bli lycklig, allting till trots		skulle bli lycklig, trots allt
За обедом Модест Алексеич ел очень много и говорил о политике, о назначениях, переводах и наградах, о том, что надо трудиться	Till middagen åt Modest Alexejtj kolossalt mycket, pratade om politik och utnämningar, förflyttningar och gratifikationer, om att arbeta sig fram	Vid middagen åt Modest Eleksejtj oerhört mycket, talade om politik, om utnämningar, förflyttningar och gratifikationer och om att man måste slita för brödfödan	Vid middagen åt Modest Aleksejtj kolossala mängder, pratade politik och utnämningar, förflyttningar och utmärkelser, om vikten av att arbeta och sträva
Ей казалось , что страх к этому человеку она носит в своей душе уже давно	Hon tyckte att hon hyst skräck i sin själ för denna människa sedan långt tillbaka i tiden	Hon tyckte sig redan länge ha burit på skräcken för denna människa	Det kändes som om hon burit skräcken för denne man inom sig sedan lång tid tillbaka
другой такую же силой, о которой в семье всегда говорили и которую почему-то боялись , был его сиятельство	En annan sådan kraft som man alltid talade om i familjen och av någon anledning var rädd för var hans excellens.	En annan sådan kraft, som man alltid talade om i familjen och som man av någon anledning var rädd för, var Hans Nåd	En annan liknande kraft, som de alltid hade talat om i familjen och av någon anledning varit rädda för, var Hans Excellens.
она боялась сказать что-нибудь против, и натянуто улыбалась, и выражала притворное удовольствие, когда ее грубо ласкали и оскверняли объятиями, наводившими на нее ужас.	...och hon var rädd att säga emot någonting, smålog konstlat och låtsades en falsk tillfredsställelse över klumpiga smekningar och råa famntag som injagade skräck hos henne.	...och hon blev rädd för att säga emot någonting, lade sig till med ett tillgjort leende och hycklade tillfredsställelse, när hon blev utsatt för grova smekningar och råa omfamningar, som fyllde henne med skräck.	...men hon var rädd att säga emot, smålog tillgjort och hycklade ett välbehag inför grova smekningar och råa famntag som injagade fasa hos henne.
Еще задолго до рождества в местной газете было объявлено , что 29 декабря в дворянском собрании «имеет быть» обычный зимний бал	Redan långt före jul annonserades det om att den sedvanliga vinterbalen i Adelsklubben skulle äga rum den 29 december	Redan långt före jul meddelades det i lokaltidningen , att den sedvanliga vinterbalen ”skulle äga rum” den 29 december på adelsklubben	Redan långt före jul meddelade lokalbladet att adelsförsamlingens traditionella vinterbal skulle äga rum den 29 december
и так же, как мать, умела щурить глаза, картавить,	...och alldeles som modern förstod hon att kisa med ögonen,	...och på samma sätt som sin mor kunde hon kisa med	...och precis som sin mor förstod hon att kisa med ögonen, tala

принимать красивые позы, приходиться, когда нужно , в восторг, глядеть печально и загадочно	skorra lite, inta vackra attityder, falla i hänryckning när så fordrades eller se vemodig eller gåtfull ut.	ögonen, skorra en aning, inta vackra poser, falla i hänryckning när det behövdes , eller se vemodig och gåtfull ut.	med lätt skorning, inta en vacker kroppshållning, falla i hänryckning när så erfordrades eller se vemodig eller gåtfull ut.
Вот и дворянское собрание, и подъезд со швейцаром	Och här var nu Adelsklubben och vestibulen med sin portier	Här var nu adelsklubben och paradingången med sin portier	Och i nästa ögonblick steg de ut framför adelsförsamlingens entré med livréklädd dörrvaktmästare
Передняя с вешалками, шубы, снующие лакеи и декольтированные дамы, закрывающиеся веерами от сквозного ветра; пахнет светильным газом и солдатами	Garderoben med klädhängare, pälsar, kringilande vaktmästare och dekolleterade damer som fällde upp sina solfjädrar till skydd mot draget; det luktade gas och militär	Tamburen med klädhängare, pälsar, lakejer, som for av och an, och dekolleterade damer, som skyddade sig mot draget med sina solfjädrar – det luktade lysgas och militär	De fortsatte genom foajén, så garderoben, pälsar, vaktmästare på snabba fötter och dekolleterade damer som fällde upp sina solfjädrar till skydd mot tvärdraget, det luktade gas och militärer
...печать пикантной таинственности, которая так нравится мужчинам	...den pikanta touche av hemlighetsfullhet som appellerar så till män	...ett intryck av pikant gåtfullhet, vilket männen är så förtjusta i	...den pikanta touche av gåtfullhet som männen finner så lockande
...и она отлетела от мужа, и ей уж казалось , будто она плыла на парусной лодке, в сильную бурю, а муж остался далеко на берегу...	...och hon flög bort från sin man och tyckte det var som om hon i stark storm hade seglat iväg med en fullriggare medan mannen stod kvar långt borta på stranden...	...och hon flög bort från sin man och kände det redan som vore hon ombord på en segelbåt i storm, medan mannen stod kvar långt där borta på stranden...	...och hon flög bort från sin man och kände det som om hon av en kraftig storm hade slungats iväg med en segelbåt medan hennes man stod kvar långt borta på stranden.
Отец Петр Леонтьич, в помятом фраке, от которого пахло бензином	Fadern, Peter Leontitj, i skrynklig frack som det luktade bensin om	Fadern, Pjotr Leontitj, klädd i skrynklig frack, som det luktade bensin om	Hennes far, Pjort Leontitj, kom fram klädd i skrynklig frack som luktade bensin
– Bravo, bravo!.. – говорили в публике.	- Bravo, bravo! sa man bland mängden	- Bravo, bravo! ... hördes det runtomkring	- Bravo, bravo! hördes det i mängden
Но мало-помалу и громадного	Men så småningom lossnade det även för den väldige officern	Men så småningom lossnade det också	Och efterhand lossnade det även för den väldige officeren

офицера прорвало		för den väldige officeren	
и в это время ей казалось , что на них смотрит вся зала, что все эти люди млеют и завидуют им.	...och i den stunden tycktes det henne att hela balsalen betraktade dem och att alla dessa människor beundrade och avundades dem.	...och i den stunden tyckte hon , att hela balsalen betraktade dem och att alla dessa människor stod där helt tagna och avundades dem.	...och i det ögonblicket tycktes det henne som om hela balsalen endast hade ögon för de två och att alla dessa människor enbart gapade och avundades dem.
Нужно назначить вам премию за красоту	Vi får se till att ordna ett skönhetspris åt er...	Man borde för er skönhets skull...	Vi måste utdela ett skönhetspris åt er...
Он привел ее в избушку, к пожилкой даме, у которой нижняя часть лица была несоразмерно велика, так что казалось , будто она во рту держала большой камень.	Han förde henne in i ett stånd till en äldre dam, vars nedre ansiktsdel var så oproportionerligt stor att det såg ut som om hon höll en stor sten i munnen	Han ledde henne till ett stånd, där det stod en äldre dam, vars nedre ansiktshalva var så oproportionerligt stor att man kunde tro att hon bar en stor sten i munnen	Han förde henne till ett litet stånd där det satt en äldre dam, vars nedre ansiktshalva var så oproportionerligt stor att det såg ut som om hon höll en stor sten i munnen
и давнишний страх ее перед силой, которая надвигается и грозит задавить, казался ей смешным	...och hennes forna skräck för en kraft som ryckte an, hotande att krossa, syntes henne löjlig;	...och hennes forna skräck för den kraft som rycker an och hotar att krossa allt i sin väg, tycktes henne nu löjlig.	...och hennes forna skräck för anstormande hotfulla krafter föreföll henne nu skrattretande.
никого она уже не боялась и только жалела, что нет матери , которая порадовалась бы теперь вместе с ней ее успехам.	...hon fruktade inte längre någon och beklagade bara att hon inte hade modern som skulle ha kunnat glädjas med henne åt hennes framgångar.	Hon var inte längre rädd för någon och var bara ledsen över att modern inte var där och kunde glädja sig med henne åt hennes framgångar.	Hon fruktade ingen längre och sörjde bara över att hon inte hade sin mor vid sin sida, som skulle ha glatts med henne åt hennes framgång.
(ей уже было стыдно , что у нее такой бедный, такой обыкновенный отец)	(hon skämdes redan över att ha en sådan fattig och alldaglig far)	(hon skämdes redan över att ha en sådan fattig och alldaglig far)	(hon började nästan skämmas över att ha en sådan fattig och enkel far)
Ужинало человек двадцать, не больше, но было очень шумно	Det var ett tjugotal personer som superade, inte fler, men där gick mycket högljutt till.	Högst ett tjugotal personer superade, men det var mycket stimmigt.	...ett tjugotal personer allt som allt, men det stimmades och glammades för fullt.

”В этой роскошной столовой будет уместно выпить за процветание дешевых столовых, служивших предметом сегодняшнего базара”	”I denna charmanta matsal är det synnerligen lämpligt att tömma en skål för blomstrandet av de billighetsbispisningar för vilka dagens basar har hållits.”	”I denna praktfulla matsal är det på sin plats att föreslå en skål för att de billiga matserveringar, vilka är föremålet för dagens basar, måtte blomstra.”	”Var, om icke i denna praktfulla matsal, kan det vara lämpligare att tömma en skål för en blomstrandande framtid för de enklare matbispisningar som kan njuta frukterna av dagens basar.”
Было очень, очень весело!	Det var mycket, mycket muntert alltsammans!	Det var mycket, mycket trevligt alltsammans!	Glädjen stod högt i tak!
Когда Аню проводжали домой, то уже светало и кухарки шли на рынок	När man följde Anja hem var det redan ljust och jungfrurna var på väg till torget	När man följde Anja hem ljusnade det redan, och köksorna var på väg till torget	Det hade börjat ljusna när Anja eskorterades hem och kokfruarna var redan på väg till torget
Денег нужно было очень много, но она уже не боялась Модеста Алексеича и тратила его деньги, как свои	Hon behövde massor med pengar, men nu var hon inte längre rädd för Modest Alexeitj utan gav ut hans pengar som om de varit hennes egna;	Pengar behövdes nu i stora mängder, men hon var inte längre rädd för Modest Aleksejitj utan gav ut hans pengar som vore de hennes egna.	Hon behövde massor av pengar, men nu var hon inte längre rädd för Modest Alekseitj utan disponerade över hans pengar som om de varit hennes egna
Петр Леонтьич запивал сильнее прежнего, денег не было , и фисгармонию давно уже продали за долг.	Peter Leontitj hade börjat dricka mer än förr, pengar fanns inga och klaveret var för länge sedan sålt för att betala någon skuld	Pjotr Leontitj hade börjat dricka ännu mer än förr, pengar saknades helt , och orgelharmoniet hade de för länge sedan sålt för att betala av någon skuld	Pjotr Leontitj hade börjat dricka mer än tidigare, pengar fanns det inga och tramporgeln var sedan länge såld som betalning för en skuld